Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROLNIK EKONOMISTA

ORGAN
ZWIĄZKU IZB i ORGANIZACYJ ROLNICZYCH
RZPLITEJ POLSKIEJ

ROK XI. Nr. 1
WARSZAWA
1. I. 1935 R.

CENA ZESZYTU ZŁ. 2.

Rok X. WARSZAWA, dnia 1 stycznia 1935 r. Nr. 1

ROLNIK EKONOMISTA

ORGAN
ZWIĄZKU IZB i ORGANIZACYJ ROLNICZYCH RZPLITEJ POLSKIEJ

REDAKTOR: Doc. Dr. WACŁAW PONIKOWSKI

Sekretarz Redakcji: STEFAN MIERNOWSKI

TREŚĆ:

Wyniki działania systemu preferencji dla krajowych nasion oleistych*)

Realizacja tegorocznego zbioru krajowych nasion oleistych dobiega końca, gdyż około 90% całej ilości nasion, przeznaczonej przez rolników na sprzedaż, została zakupiona przez przemysł olejarski.

Mamy zatem dostateczne podstawy, aby na zasadzie analizy tegorocznej kampanji sprzedażnej móc zupełnie objektywnie ocenić rezultaty działania systemu preferencji dla krajowych nasion oleistych, wskazać zarówno jego dodatnie jak i ujemne strony, oraz wyciągnąć wnioski, dotyczące zmian w organizacji zbytu krajowych nasion oleistych na rok przyszły.

O samych zasadach, na których opiera się obowiązujący obecnie system preferencji, o powołaniu do życia Centrali Obrotu Nasionami Oleistemi (C. O. N. O.), oraz o zawartych przez powyższą Centralę umowach ramowych z przemy-

*) Referat wygłoszony na walnym zjeździe Związku Stowarzyszeń Producentów Nasion Oleistych w Warszawie w dn. 17. XII 34 r.

słem olejarskim nie będę wspominał, bowiem sprawy te zostały wyczerpująco omówione przez p. J. Gościckiego w art. p. t. „Nowy Etap w Polityce Tłuszczowej" (Rolnik Ekonomista Nr. 16 z dn. 15. 8. 34 r.) i przejdę odrazu do sprawozdania z przebiegu kampanji sprzedażnej poszczególnych nasion.

Umowę ramową z C. O. N. O. na zakup rzepaku i rzepiku podpisały nie wszystkie olejarnie, gdyż tylko 29 z pośród 40, które złożyły deklaracje w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, zobowiązując się do przestrzegania „warunków zbytu krajowych nasion oleistych". Musimy jednak zaznaczyć, że w liczbie 29 wspomnianych wyżej olejarni znajdują się największe w Polsce zakłady przemysłu tłuszczowego i dzięki temu łączna zdolność przetwórcza tych 29 olejarni wynosi około 170 tys. tonn nasion rocznie.

Zasadniczy kontyngent zakupu rzepaku i rzepiku określony został przez Centralę Obrotu Nasionami Oleistemi na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród rejonowych Stow. Producentów, oraz Izb Rolniczych na 11.000 tonn.

Rzepak zjawił się w tym roku na rynku jeszcze przed zawarciem przez C. O. N. O. umów z przemysłem olejarskim. Powołanie do życia C. O. N. O. i podpisanie umów z olejarniami wywołało na rynku bardzo silną tendencję zwyżkową. Ceny rzepaku w tym początkowym okresie (lipiec, sierpień) przekraczały częstkroć poziom cen ustalonych umową, dochodząc w województwach zachodnich i centralnych do 45 zł. za 100 kg.

Względnie niezłe ceny zbóż w tym okresie hamowały podaż rzepaku ze strony rolników, którzy wyrzucali masowo na rynek zboże, rozumując słusznie, że skoro zapewnioną jest umową progresja cen rzepaku w miesiącach późniejszych, korzystniej sprzedawać zboże, którego cena jest niepewna.

Powierzchnia zasiewu rzepaku w Polsce wzrosła z 30,3 tys. ha. w 1933 r. na 38,9 tys. ha. w r. b., a więc wzrosła o ca. 30% zbliżając się do maksimalnej dotychczas przestrzeni 45 tys. ha. z r. 1931-go. W przeciwieństwie do lat ubiegłych, w których eksportowaliśmy corocznie znaczne ilości rzepaku i rzepiku (przeciętnie w ostatnich 5 latach 8000 tonn rocznie), w r. b. wywieziono zaledwie 476 tonn, a więc obrót rzepakiem ograniczył się niemal wyłącznie do rynku wewnętrznego, od którego pojemności uzależniony został wewnętrzny poziom cen. Wobec poważnego wzrostu powierzchni zasiewów przy jednoczesnem braku wywozu, w konsekwencji na rynku wewnętrznym znalazły się znacznie większe ilości rzepaku i rzepiku niż w latach ubiegłych. Przemysł olejarski w ciągu ostatniego pięciolecia przerabiał rocznie przeciętnie 4800 tonn rzepaku. W roku 1931, roku wyjątkowego urodzaju, przemysł przerobił 10.800 tonn, zagranicę wywieziono wówczas 8700 tonn, lecz cena w ciągu 3 mies. po zbiorach (wg. Giełdy Warsz.) wynosiła przeciętnie Zł. 29.— za 100 kg. przy ówczesnej cenie żyta 22 zł. W końcu kampanji bieżącej przemysł olejarski zakupi razem ca. 18000 tonn (do dn. I. 12. zakupił już 14.892 tonn., z czego przez C. O. N. O. i jej udziałowców—6.115 tonn, a więc 41%, bezpośrednio od producentów 1.634 tonn, oraz na wolnym rynku 7.143 tonn. Prócz olejarni przemysłowych drobne olejarnie niezrzeszone zakupiły zapewne 3000—4000 tonn. Ogółem przemysł olejarski zużyje w bieżącym roku gosp. ca. 22 tys. tonn rzepaku i rzepiku.

Pozostawiona wolnej grze podaży i popytu cena rzepaku w kampanji bieżącej musiałaby się równać cenie światowej wynoszącej ca. 27 zł. mniej koszt przewozu do portów morza północnego ca. 5 zł., czyli cena wewnętrzna rzepaku w okresie największej podaży nie przekraczałaby prawdopodobnie 22 zł.

Jeżeli przyjmiemy, co zdaje się nie ulegać wątpliwości, że dzięki systemowi preferencji i działalności C. O. N. O. rolnicy zyskali na każdym q. sprzedanego rzepaku ca. 20 zł. (różnica między przeciętną ceną tegoroczną, a ceną jakaby wynikała z układu sił na wolnym rynku), to na 22 tys. tonn rolnictwo zyskało conajmniej 4 miljony zł. O skuteczności systemu preferencji i działalności C. O. N. O. świadczy również zestawienie cen, (wg. notowań Giełdy Warszawskiej za 100 kg. w zł.; w nawiasie ceny ustalone umową ramową między C. O. N. O. i Przemysłem Olejarskim):

	1933 r.	Ceny rzepaku w 1934 r.	Różnica w stos. do 1933 r.
lipiec	Zł. 34.50	(40.00) Zł. 43.—	plus Zł. 8.50
sierpień	„ 35.24	(41.20) „ 43.—	„ „ 7.76
wrzesień	„ 38.—	(42 40) „ 43 —	„ „ 5.—
październik	„ 39.09	(43.40) „ 43.—	„ „ 4.91
listopad	„ 41.—	(44.20) „ 44.75	„ „ 3.75

Na mocy przeprowadzonej w olejarniach kontroli zakupów, stwierdzono, że w początkach kampanji olejarnie kupując rzepak i rzepik na wolnym rynku, płaciły ceny wyższe od ustalonych umową z C. O. N. O., w czasie zaś większego nasilenia podaży ceny niższe od umow-

nych, jednak odchylenia te zarówno wdół jak w górę nie przekraczały naogół 5%.

Umowę ramową na zakup nasion lnu i konopi podpisały 23 olejarnie, przyczem kontyngent zasadniczy na siemię lniane ustalony został w kwocie 18 tys. tonn. Przebieg kampanji był niemal analogiczny jak dla rzepaku z bardzo mocną tendencją natychmiast po zbiorach, aż do końca sierpnia, kiedy podaż przybrała odrazu charakter gwałtowny i masowy.

Dzięki staraniom ze strony C. O. N. O. u Rządu w okresie największej podaży siemienia lnianego wystąpiły na rynek P. Z. P. Z., zakupując około 900 tonn, które następnie za pośrednictwem C. O. N. O. sprzedały z zyskiem olejarniom. Do dnia 1. 12. z. r. Przemysł Olejarski zakupił już 16.414 tonn — siemienia lnianego, z czego 7.943 tonn (48%) przez C. O. N. O. i jej udziałowców, 1.425 tonn wprost od producentów, wreszcie 7.046 od kupców na wolnym rynku. Pomimo poważnego wzrostu powierzchni zasianej lnem (106,4 tys. ha. wobec 95,1 tys. w roku 1933) pomimo wyjątkowego urodzaju i kolosalnej podaży, pomimo spadku cen zboża i produktów zwierzęcych, ceny nasion lnu są o 35% wyższe niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, przewyższają zaś dwukrotnie ceny osiągane przez rolników na sąsiedniej Litwie Kowieńskiej (21—22 zł. za 100 kg.), gdzie kształtują się one wg. parytetu eksportu.

Zestawienie cen nasion lnu wg. Wileńskiej Giełdy za 100 kg. f-co Wilno (w nawiasie ceny ustalone umową f-co st. załadowcza):

	1933 r.	1934 r.	Różnica w stos. do 1933 r.
sierpień	Zł. —	Zł. 41.— (42.50)	
wrzesień	„ 30.03	„ 40.50 (42.50)	plus Zł. 10.47
październik	„ 31.16	„ 43.50 (43.50)	„ „ 12.34
listopad	„ 35.66	„ 44.50 (44.50)	„ „ 8.84

Cena światowa za nasiona lnu La Plate uległa bardzo poważnej zniżce: gdy w sierpniu w czasie zawierania umów przez C. O. N. O. z Przemysłem Olejarskim wynosiła za 100 kg. (cif Hamburg 8.65 fl. h.) 31.15 zł., obecnie wynosi (6,60 flh.) Zł. 23.70. Cena światowa spadła zatem w ciągu ostatnich 3 miesięcy o Zł. 7.45, gdy w Polsce wzrosła w tym czasie o Zł. 3.50. Ruch cen krajowych nasion oleistych jest wprost odwrotny do ruchu cen światowych, świadcząc o zupełnem oderwaniu się n/rynku od rynku światowego. Jak już wyżej wskazano, olejarnie przemysłowe związane umowami z C. O. N. O. zakupiły do dnia 1. 12. b. r. — 16.414 ton. siemienia lnianego, pozatem drobne olejarnie zakupiły prawdopodobnie ca. 5000 t. pozostaje do sprzedaży u producentów oprócz ilości przeznaczonych na siew, przypuszczalnie ca. 3 do 4 tys. tonn. Razem w obrocie handlowym znajdzie się ca. 25 tys. tonn. Gdyby nie działał system preferencji, ceny nasion lnu po zbiorach kształtowałyby się na poziomie cen światowych (cło, przewóz), a więc przeciętnie nie przekraczałyby Zł. 26.00 za 100 kg., a w okresie największego nasilenia podaży spadłyby zapewne do 21—23 zł. jak na Litwie Kowieńskiej. Przyjmując, że przeciętna cena wynosiłaby 25 zł., (obecnie wynosi 40 zł.), to na sprzedanych 25 tys. ton. siemienia, dzięki systemowi preferencji, rolnictwo zyskało już około 3½ miljona złotych.

Nasiona konopi do roku ubiegłego włącznie w obrocie handlowym znajdowały się w bardzo drobnych ilościach, które nie przekraczały w ładunkach wagonowych kilkuset ton rocznie. Przedstawiciel Organizacyj Rolniczych Małopolski Wschodniej określił tegoroczny kontyngent nasion konopi, jaki znajdzie się prawdopodobnie w handlu, na 1.500 ton, Zarząd C. O. N. O., zawierając umowę z olejarniami, powiększył ten kontyngent do 2.000 ton i na taki kontyngent zasadniczy podpisana została umowa. Okazało się jednak, że względnie wysoka w stosunku do innych ziemiopłodów cena konopi skłoniła rolników w Małopolsce Wschodniej do wyrzeczenia się spożywanego dotąd oleju konopnego na korzyść niesłychanie tanich tłuszczów zwierzęcych (cena słoniny i szmalcu w Małopolsce Wschodniej ca. 60 gr. za 1 kg.), i cały niemal tegoroczny wyjątkowo obfity zbiór nasion konopi znalazł się na rynku. Podaż w stosunku do lat ubiegłych wzrosła 20-krotnie.

Ceny kształtowały się po zbiorach analogicznie, jak w roku ubiegłym na poziomie 22 do 24 zł. i dopiero w końcu października pod wpływem większych zakupów C. O. N. O. wzrosły do 28—29 zł. i pozostawały na tym poziomie do początku grudnia.

Chcąc ocenić skuteczność działania systemu preferencji i działalności CONO w stosunku do konopi, należy przedewszystkiem stwierdzić, że dzięki zawartej z C. O. N. O. umowie przemysł olejarski, który dotychczas nigdy jeszcze nie przerabiał konopi w większych ilościach, zakupił już 4.000 ton nasion konopi. Wskutek kolosalnej podaży, nie dało się coprawda utrzymać cen jak zamierzano na poziomie 33 zł., niemniej jednak wpływy gotówkowe drobnych rolników

w Małopolsce Wschodniej z tytułu sprzedaży nasion konopi wyniosą około 1—½ miljona złotych, co wobec trudności zbytu zboża i produktów zwierzęcych stanowi wpływ poważny.

Reasumując, możemy stwierdzić, że dzięki systemowi preferencji i działalności C. O. N. O. rolnictwo zyskało z tytułu wyższych cen przy sprzedaży nasion rzepaku i lnu razem około 7½ miljonów złotych, z tytułu sprzedaży konopi konsumowanych dotąd przez rolników we własnych gospodarstwach około 1½ miljona złotych, razem około 9.000.000. Preliminowany budżet CONO wynosi 60 tys. złotych rocznie, co stanowi 7 pro mille w stosunku do sumy przypuszczalnych zysków osiągniętych przez rolnictwo.

W ramach obowiązującego systemu preferencji dla krajowych nasion oleistych Centrala Obrotu Nasionami Oleistemi została powołana do życia, jako organ o charakterze interwencyjnym, mający za zadanie utrzymanie cen nasion oleistych na rynku wewnętrznym na pewnym zgóry określonym poziomie, zapewniającym rolnikom opłacalność produkcji i zachęcającym ich do rozszerzenia uprawy roślin oleistych.

Pomimo wyraźnego charakteru interwencyjnego C. O. N. O. nie została wyposażona dla spełnienia nałożonych na nią zadań ani w pieniężne środki obrotowe (kapitał zakładowy wynosi zaledwie 32.500 zł., z czego 7.500 zł. udział Państwowego Banku Rolnego), ani w kredyty państwowe, ani też w środki techniczne, jak np. składy do magazynowania nasion. Nie przyznano nawet C. O. N. O. przywileju, którego domagali sié gorąco założyciele, a polegającego na tem, aby na kontyngent zakupu krajowych nasion były zaliczane olejarniom wyłącznie te ilości, które olejarnie zakupią za pośrednictwem C. O. N. O. Tego rodzaju przywilej mógł Centrali w znacznej mierze zastąpić brak wspomnianych środków materjalnych. Niestety jedynym środkiem, jakim rozporządzała ostatecznie Centrala w swej akcji interwencyjnej, mającej za zadanie utrzymanie wysokiego poziomu cen, stały się umowy ramowe, zawarte przez Centralę z Przemysłem Olejarskim, oraz weksle kaucyjne złożone na zabezpieczenie tych umów przez olejarnie w Państwowym Banku Rolnym.

Przy pomocy tych niesłychanie skromnych środków akcja interwencyjna C. O. N. O.:

1) utrzymała ceny krajowych nasion oleistych pomimo ich wyjątkowego urodzaju i wyjątkowo silnej podaży na poziomie znacznie wyższym od cen światowych,

2) zachowała od początku kampanji stałą zwyżkową tendencję cen.

Wskazane wyżej rezultaty osiągnęły C. O. N. O. w okresie gdy:

1) ceny nasion oleistych na rynkach światowych wykazują silną tendencję zniżkową,

2) ceny zbóż na rynku wewnętrznym uległy wyjątkowo silnemu załamaniu,

3) ceny końcowych produktów przerobu krajowych nasion oleistych, a więc kuchów i olejów jadalnych spadły o 30—40%, musiały się bowiem dostosować do cen tłuszczów zwierzęcych: masła, szmalcu i słoniny oraz tłuszczów importowanych.

Dzięki działającemu systemowi preferencji przemysł olejarski zakupi i przerobi w bieżącym roku gospodarczym około 53 tys. tonn krajowych nasion oleistych, a więc prawie dwukrotnie więcej od dotychczasowej przeciętnej przerobu nasion oleistych, a więc prawie dwukrotnie więcej od dotychczasowej przeciętnej przerobu nasion sion oleistych krajowych w ostatniem pięcioleciu. Ceny przeciętne uzyskane przez rolników przy sprzedaży nasion oleistych znacznie wzrosły, zapewniając tej gałęzi produkcji roślinnej pełną opłacalność. Wzrost cen zarysował się zwłaszcza bardzo silnie w stosunku do przeciętnej cen wszystkich ziemiopłodów, co najlepiej ilustruje zestawienie wskaźników.

Wskaźniki cen giełdowych nasion rzepaku na Giełdzie Warszawskiej i nasion lnu na Giełdzie Wileńskiej oraz przeciętne wskaźniki cen ziemiopłodów według danych Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych.

Dane z września i października przy podstawie 1938=100

Rok	Rzepak		Len		Ziemiopłody	
	wrzesień	paździer-nik	wrzesień	paździer-nik	wrzesień	paździer-nik
1929	88,6	101,6	90,8	102,1	61,4	59,0
1930	79,2	74,2	63,0	56,6	47,9	44,7
1931	44,5	43,0	38,8	37,5	48,5	49,8
1932	45,6	49,8	38,0	41,8	39,2	39,1
1933	48,0	47,4	41,5	40,0	34,9	34,4
1934	61,4	61,4	62,3	66,9	37,2	35,6

Doniosłe znaczenie dla rolnictwa posiada fakt, który należy zapisać na korzyść działalności C. O. N. O., a mianowicie, że placówka ta dała rolnikom i instytucjom rolniczo-handlowym możność zapoznania się z techniką handlu nasionami oleistemi, pozwoliła dokładnie zbadać

możliwości produkcyjne poszczególnych placówek przemysłu olejarskiego i kalkulację przerobu.

Korzyści, jakie osiągnęło rolnictwo dzięki działaniu systemu preferencji są niezaprzeczone, niemniej jednak musimy stwierdzić, że funkcjonowanie systemu w pewnych wypadkach pozostawiało wiele do życzenia, a z dobrodziejstw preferencji nie zawsze w stu procentach korzystał rolnik. Jakie były braki i niedomagania w zastosowaniu systemu preferencji w organizacji i działalności C. O. N. O., oraz jakie stąd płyną wskazania na przyszłość, postaram się omówić w następnym artykule.

Ludwik Bernstein.

W sprawie obrony interesów owczarskich

W okresie wprowadzania prefencyj dla krajowych surowców pochodzenia rolniczego, należy dokładniej rozpatrzeć stan produkcji owczarskiej. Hodowla ta bowiem w okresie przed wojennym szybko chyliła się ku upadkowi. Niedawno zachodziła nawet obawa, że powyższa gałąź produkcji ulegnie całkowicie likwidacji. W ostatnich jednak latach nastąpił zwrot: w niektórych okręgach owczarstwo jakby spowrotem zaczęło nabierać coraz to większego znaczenia. W innych zaś częściach kraju likwidacja owczarstwa nie została powstrzymana i to pomimo znacznego wysiłku ze strony państwa i społeczeństwa.

Polska. Ilość owiec w 1000 sztuk.

	1930 r.	1931 r.	1932 r.	1933 r.
Ogółem . .	2.492	2.599	2.488	2.557
w tem większa własność	433	421	399	384
„ mniejsza .	2.030	2.158	2.063	2.150

Z tablicy tej wynika, że ostatnio ilość owiec waha się — z małemi odchyleniami — około 2½ miljona sztuk. Podkreślić jednak należy, że w okresie sprawozdawczym ilość owiec w gospodarstwach „większych" (t. j. ponad 50 ha) stale się zmniejsza. Mianowicie w 1930 r. gospodarstwa te posiadały 17,3% wszystkich owiec, w 1931 r. — 15,8%, w 1932 r. — 16%, a w 1933 r. zaledwie 15%. Odwrotnie — udział gospodarstw małych (poniżej 50 ha) w ogólnem pogłowiu owiec zwiększa się coraz bardziej.

Rozmieszczenie owiec w Polsce jest nierównomierne, jak to wskazuje załączone zestawienie.

Ilość owiec w 1000 sztuk w poszczególnych województwach.

Województwa	1930 r.	1931 r.	1932 r.	1933 r.	% w 1933 r.	Różnica 1933—1930
Warszawa	63,8	59,7	57,2	54,7	2,1	— 9,1
Łódź	37,6	39,0	41,3	41,7	1,6	+ 4,1
Kielce	40,7	43,6	45,2	43,8	1,7	+ 3,1
Lublin	73,5	77,1	72,6	73,9	2,9	+ 0,4
Białystok	371,8	395,5	347,6	341,4	13,4	— 30,4
Wilno	342,2	376,6	415,4	457,9	17,9	+115,7
Nowogródek	301,0	321,3	292,9	303,2	11,9	+ 2,2
Polesie	420,4 [1]	458,0	424,8	418,3	16,4	— 2,1
Wołyń	174,3 [2]	175,3	168,0	175,1	6,9	+ 0,8
Poznań	155,5	146,1	145,7	138,3	5,4	— 17,4
Pomorze	171,6	158,3	153,8	146,2	5,7	— 25,4
Śląsk	4,0	3,5	3,6	3,7	0,1	— 0,3
Kraków	49,7	55,5	52,6	57,1	2,2	+ 7,3
Lwów	60,9 [3]	65,6	65,7	70,8	2,8	+ 9,9
Stanisławów	151,1 [4]	150,8	133,5	160,6	6,3	+ 9,5
Tarnopol	73,2	71,9	68,0	69,9	2,7	— 3,3

[1]) bez pow. sarneńskiego. [2]) z pow. Sarny, [3]) z pow. Turka, [4]) bez pow. Turka.

Porównując stan inwentarza w 1930 i 1933 r., widzimy, że hodowla owiec kurczy się w woj. zachodnich (ok. 43 tys. sztuk) i centralnych (31 31 tys. sztuk). W woj. południowych przybyło zaledwie 23 tys. sztuk. Natomiast w woj. Wileńskim przybyło przeszło 115 tys. sztuk owiec.

Powyższe zestawienie nie obrazuje właściwego rozmieszczenia owiec. gdyż okręgi gospodarcze nie pokrywają się z podziałem administracyjnym Państwa. Pozatem, celem ustalenia rozmieszczenia okręgów hodowlanych należy brać pod uwagę natężenie hodowli, a mianowicie przeciętną ilość owiec, przypadających na 100 ha użytków rolnych. Wybierając powiaty, wykazujące większą ilość owiec niż wynosi przeciętna dla Polski, otrzymamy naturalne okręgi hodowlane owiec. Po dokonaniu tych obliczeń otrzymamy następujące zestawienie:

Okręgi owczarskie

OKRĘGI	Powiaty względnie Województwa	Ilość owiec w 1000 sztuk			Owiec na 100 ha użytków rolnych	% owiec
		Ogółem	większa własność	mniejsza własność		
Północno-Wschodni	Woj. Wilno, Nowogródek, Polesie, część woj. białostockiego — pow. z dawn. guberni suwalskiej i grodzieńskiej pow.: Luboml, Kowel, Sarny, Kostopol, Biała Podlaska	1621,8	42,5	1569,0	21,5	63,4
Podgórski-Wschodni	pow. Turka, Dolina, Nadwórna, Kołomyja, Kosów, Horodenka, Sniatyń, Zaleszczyki, Borszczów	187,4	15,4	170,4	24,2	7,3
Północno-Zachodni	z woj. Pomorskiego: Brodnica, Chełmno, Chojnice, Grudziądz, Kartuzy, Kościerzyna, Morski, Sępolno, Starogard, Tczew, Tuchola Toruń z woj. Poznańskiego: Bydgoszcz, Inowrocław, Mogilno, Wyrzysk	180,3	133,6	43,0	14,5	7,0
Gostyń	pow. Gostyń	5,1	4,9	0,2	10,2	0,2
Oborniki	pow. Oborniki i Szamotuły	15,0	14,0	0,9	11,0	0,6
Sokal	pow. Sokal, Radziechów	32,7	0,6	31,6	17,9	1,3
Nowy Targ	pow. Nowy Targ	30,0	0,9	28,5	24,4	1,2
Opoczno	pow. Opoczno	14,3	1,2	13,0	12,1	0,6
	Razem	2086,6	213,1	1856,6		81,6
		81,6%	55,6%	86,8%		
	POLSKA	2557,0	384,0	2150,0	10,0	100,0

Według powyższego zestawienia hodowla owiec skoncentrowana jest głównie na obszarze województw północno-wschodnich. W województwach tych wszystkie bez wyjątku powiaty wykazują więcej niż 10 owiec na 100 ha użytków rolnych. Okręg ten zawiera 63,4% wszystkich owiec w Państwie. Znaczna część tych owiec znajduje się w gospodarstwach poniżej 50 ha. Tylko nieznaczna część — niecałe 43 tysiące — zaliczona jest do gospodarstw „większych". Należy przytem zaznaczyć, iż według Głównego Urzędu Statystycznego gospodarstwa powyżej 50 ha zaliczone są do grupy gospodarstw większych. Gdybyśmy wyodrębnili kategorję pośrednią t. j. od 20—100 ha, wówczas okazałoby się, że na Kresach Północno-Wschodnich owce są hodowane jedynie w gospodarstwach małych i średnich; natomiast większa własność zasadniczo owiec nie hoduje.

Drugi okrąg owczarski tworzy 9 powiatów południowych i przeważnie podgórskich, wyjętych z woj. Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego. Okrąg ten obejmuje tylko 7,3% wszystkich owiec. Podobnie jak i w poprzednim okręgu — hodowla tych zwierząt skoncentrowana jest w gospodarstwach małych. Tylko nieznaczna ilość owiec przypada na warsztaty folwarczne.

Trzeci zwarty okrąg obejmuje 16 powiatów woj. Pomorskiego i Poznańskiego. Tutaj znajdujemy 180 tys. owiec, co stanowi 7% całego pogłowia. W okręgu tym hodowla owiec skoncentrowana jest głównie w gospodarstwach folwarcznych. Zaledwie ¼ część owiec przypada na własność mniejszą. Do powyższego okręgu możnaby było doliczylić trzy izolowane powiaty, jak: gostyński, obornicki i szamotulski. Łącznie te 19 powiatów wykazują 200 tys. owiec. Zaznaczyć jednak należy, że w ciągu 4-ech ostatnich lat pogłowie owiec w tych województwach gwałtownie kurczy się.

Poza powyższemi głównemi okręgami owce hodowane są w większej ilości w kilku izolowanych powiatach, jak np. w pow. sokalskim, radziechowskim, nowotarskim i opoczyńskim. Łącznie powiaty te obejmują zaledwie 77 tys. owiec.

Sumując wszystkie powyższe okręgi, okaże się, że tereny te posiadają 2086.6 tys. owiec, co stanowi 81,6% wszystkich owiec w Państwie. W okręgach tych owce hodowane są przeważnie w mniejszych gospodarstwach.

Poza wymienionemi okręgami owczarskiemi znajduje się zaledwie 470 tys. owiec, z czego na większą własność wypada 171 tys. owiec, a na mniejszą własność — 293 tys. owiec.

Z przytoczonych powyżej liczb wynika, iż najwięcej spadło pogłowie owiec w tych województwach, które w największym odsetku partycypują w podaży wełny pochodzenia krajowego. Mianowicie z zestawień ilości wełny sprzedanej za pośrednictwem Targów Poznańskich w 1933 r. wynika, iż największa ilość wełny została sprzedana z województw: Poznańskiego: — 42,30%, Pomorskiego — 29,00% oraz Warszawskiego — 12,40%. Pogłowie owiec w województwie Poznańskiem spadło w latach 1930-1933 r. o 17,2 tys. sztuk, w województwie Pomorskiem o 25,4 tys. szt. oraz w województwie warszawskiem o 9,1 tys. sztuk.

Przyczyn spadku pogłowia owiec w województwach, które obejmują ca 84% podaży wełny (Poznańskiem, Pomorskiem i Warszawskiem) — należy dopatrywać się w następujących okolicznościach:

W latach 1930—1933 Polska wywoziła pewne ilości owiec i baraniny zagranicę:

	Owiec sztuk	baraniny q.
1930 r.	1786	5.045
1931 „	67	11.926
1932 „	8287	6.193
1933 „	8820	5.194

Eksport tych artykułów dokonywany był niemal wyłącznie z woj. pomorskiego i poznańskiego, zdejmując z tego rynku znaczny odsetek produkcji. Np. w 1932 r. produkcja baraniny w woj. zachodnich wynosiła 15.100 q., zaś wywóz tego mięsa równał się 6.193 q., czyli stanowił przeszło 40% produkcji. Uwzględniając zaś wywóz żywych baranów okaże się, że eksport zdejmował z tego rynku około 50% całej produkcji baraniny. W 1934 r. eksport baraniny i owiec znacznie się zmniejszył. W ciągu 10 miesięcy wywieźliśmy zaledwie 3841 owiec i 4360 q. baraniny. Jeszcze silniej zmniejszył się popyt na baraninę na rynku wewnętrznym. Np. spożycie baraniny w Poznaniu skurczyło się z 725 tonn w 1929/30 r. do 258,9 tonn w 1931/32 r. Inne miasta spożywają tego mięsa jeszcze mniej. Np. Warszawa spożyła w 1933 r. zaledwie 310 tonn, czyli plus minus 0,25 kg. na 1 mieszkańca, zaś w rzeźni Lwowskiej ubój w ciągu całego roku 1933 wyniósł zaledwie 1 (jednego) barana! W innych miastach konsumcja nie jest wyższa. Nawet w 1928 r. spożycie baraniny w kg. na 1 mieszkańca wynosiło: w Łodzi — 0,25, w Lublinie — 0,05, w Krakowie — 0,18, w Stanisławowie — 0,26.

Na tak małe spożycie baraniny w miastach w pierwszym rzędzie wpływają wysokie opłaty na targowiskach i w rzeźniach. Np. w Warszawie w listopadzie 1934 r. opłaty te wynosiły od 1 owcy:

I Opłaty pobierane przez Giełdę Mięsną:

a) od sprzedawcy żywca:

1.	zaliczka na podatki państwowe	— 0,70 zł.
2.	opłata nadzwyczajna	— 0,25 „
4.	na organizacje	— 0,05 „
3.	kurtaż giełdowy	— 0,20 „
5.	za inkaso	— 0,05 „

b) od nabywcy żywca:

1.	zaliczka na podatki państwowe	— 0,85 „
2.	opłata nadzwyczajna	— 0,25 „
3.	kurtaż giełdowy	— 0,20 „
4.	na organizacje	— 0,05 „
5.	za inkaso	— 0,05 „

c) od detalistów:

1.	zaliczka na podatki państwowe	— 1,40 „
2.	opłata nadzwyczajna	— 0,25 „
3.	kurtaż giełdowy	— 0,20 „
4.	na organizacje	— 0,05 „
5.	za inkaso	— 0,05 „

II. Opłaty pobierane przez Rzeźnię:

1. za targowisko	— 0,35 „
2. wyładunek i znakowanie	— 0,35 „
3. rzeźnia i badanie weterynaryjne	— 1,— „
4. ubój i oprawienie	— 1,— „
5. opłata rytualnych rzezaków	— 1,— „
Razem	— 8,30 zł.

Należy zaznaczyć, że rolnik za 1 owcę otrzymuje obecnie 12 zł. Jeśli więc do powyższej cyfry 8 zł. 30 gr. dodamy koszty przewozu kolejowego, zarobek pośredników, podatki na rzecz samorządów i t. d. wówczas okaże się, że rolnik za wyprodukowanie 1 owcy otrzymuje mniej, niż wynoszą koszty pośrednictwa, uboju i przewozu wraz z ciężarami podatkowemi.

Opłaty pobierane przez giełdy mięsne i rzeźnie obliczane są od sztuki. Gdy cena żywca i mięsa były względnie wysokie, wówczas opłaty te nie obciążały zbyt wysoko 1 kg. mięsa sprzedawanego konsumentowi.

Mianowicie w Poznaniu za 100 kg. ż. wagi baranów płacono:

w 1929/30 r. — 131 zł.
„ 1930/31 „ — 116 „
„ 1931/32 „ — 68 „
„ 1932/33 „ — 58 „
„ 1933/34 „ — 62 „

W ciągu 5 ostatnich lat ceny żywca na tem targowisku spadły o 52,7%.

Obecnie, gdy mięso staniało, opłaty te tak obciążają baraninę, że mięso to w detalu staje się zbyt drogie. Przyjmując, że z 1 owcy (dużej, pochodzenia poznańskiego) otrzymujemy 20 kg. mięsa, otrzymamy, że w Warszawie opłaty te obciążają 1 kg. mięsa blisko 42 groszami, co przy obecnej cenie baraniny w hurcie w wysokośsi 105 gr. za 1 kg., stanowi obciążenie 1 kg. mięsa w wysokości 40% ad valorem.

Przy tak wysokich opłatach na targowiskach i rzeźniach mięso w detalu jest tak drogie, że staje się dostępne tylko dla ludności zamożnej; szersze zaś warstwy wogóle tego mięsa nie mogą nabywać.

Powyższe zjawisko odbija się nawet na owczarstwie województw zachodnich, posiadających najcięższe, opasowe sztuki. Owce lżejsze, przy wysokich opłatach w miastach nie mogą wogóle konkurować z owcami zachodniemi. Wskutek ograniczenia możliwości wywozowych baraniny zagranicę i wskutek uniemożliwienia sprzedaży baranów do miast większych, ceny żywca płacone producentom są niewspółmierne niskie w porównaniu z kosztami wytwórczemi.

Ostatnio wysuwana jest również obawa, że w przyszłej kampanji gospodarczej zwiększy się podaż wełny ze strony rolnictwa o plus minus 1000 ton, i że tak znaczna podaż wełny prawdopodobnie obniży ceny notowane na targach w Poznaniu.

Obawa powyższa wydaje się jednak nieuzasadniona. Przedewszystkiem wełna handlowa dostarczana jest przez ograniczony rejon hodowlany, a mianowicie w znacznym stopniu przez woj. Pomorskie i Poznańskie oraz przez woj. Warszawskie. Inne okręgi tej wełny nie dostarczają, a nawet produkcja ich nie pokrywa miejscowego zapotrzebowania na wyroby samodziałowe. Stwierdzić również należy, że w 1932 a nawet w 1931 r. gdy stan owczarstwa w woj. Pomorskiem, Poznańskiem i Warszawskiem był znacznie wyższy od obecnego, oraz gdy obowiązywał przepis, przy fabrykacji wyrobów dostarczanych instytucjom państwowym, dodawania wełny krajowej w 25%, ceny tej wełny trzymały się na względnie wysokim poziomie i cała podaż (zwłaszcza na targach poznańskich) była zdejmowana przez przemysł włókienniczy. Obecnie zaś stan pogłowia owiec w okręgach produkujących wełnę handlową znacznie się skurczył, zaś z drugiej strony obowiązek dodawania wełny krajowej do wyrobów dostarczanych instytucjom państwowym zwiększony został do 45%. Wychodząc z powyższych przesłanek, należałoby wnioskować, że w ciągu ostatniego roku podał wełny powinna była zmniejszyć się, a popyt wzrość. W ostatnich jednak miesiącach roku bież. ceny wełny krajowej notowane na targach w Poznaniu załamały się. W związku z tem wysuwane są obawy, że w 1935 r. cena tej wełny obniży się jeszcze bardziej. Zjawisko powyższe jest rzeczywiście wysoce niepokojące i wymaga głębszego rozpatrzenia. W tem miejscu pragniemy jedynie zaznaczyć, iż, według posiadanych przez nas informacyj, pomiędzy przemysłem włókienniczym, a niektórymi producentami wełny dokonywane były fikcyjne tranzakcje handlowe na wełnę krajową. Przemysł włókienniczy posiadając dostateczną ilość tych fikcyjnych tranzakcyj dla wykazania, że zakupił potrzebną ilość wełny krajowej dla wyprodukowania tkanin dla instytucyj państwowych, wstrzymuje się od nabywania wełny, wskutek czego powstaje na rynku wzmożona podaż przy braku popytu na ten artykuł.

Poza tem rolnictwo rzuca na rynek pewne ilości wełny, które nie znajdują dotychczas kupca. Dotyczy to najlepszych gatunków wełny (A), która nie jest dodawana do wyrobów nabywanych przez instytucje państwowe. Do wyrobów tych dodawana jest głównie wełna B, jak również i gorsze sortymenty, jak C i D (np. na wojłoki). Wełna sortymentu A produkowana jest w niedużych ilościach. Według uzyskanych informacyj produkcja tej wełny wynosi około 500 tonn. Przemysł włókienniczy przerabia wełnę sortymentu A pochodzenia zagranicznego na wyroby droższe, przeznaczone na rynek wolny. Wełna ta jest sprowadzana z zagranicy, ponieważ przemysł ma możność korzystania w danym wypadku z kilkunastomiesięcznego taniego kredytu, podczas gdy wełna krajowa musi być nabywana za gotówkę. Z tych względów konieczne jest uruchomienie specjalnych kredytów, któreby ułatwiły przemysłowi nabywanie lepszych sortymentów wełny krajowej w ilości około 500 tonn rocznie.

Następnie przy analizie warunków gospodarczych rozwoju owczarstwa w Polsce należy zwrócić baczną uwagę na te przyczyny, które wywołują zwiększenie pogłowia owiec w woj. wschodnich oraz w niektórych powiatach południowo-wschodnich Małopolski. Warsztaty małorolne w tych okręgach hodowlanych są ekstensywne i hołdują gospodarce naturalnej. Wskutek dużej rozpiętości pomiędzy cenami otrzymywanemi przez producenta za artykuły rolne, a cenami płaconemi w detalu za towary przemysłowe oraz silnego zubożenia, drobny rolnik w tych okręgach rozwija hodowlę owiec o kierunku wszechstronnym, która umożliwia mu przedewszystkiem otrzymanie wełny i zużytkowanie jej na wyrób samodziału na własne potrzeby. Poza tem rolnik produkuje dodatkowo skórę na kożuch oraz mięso.

Powyższy samorzutny i gospodarczo uzasadniony rozwój hodowli owczarskiej należy popierać, a to w pierwszym rzędzie przez ułatwienie zbytu baraniny w większych miastach i ośrodkach przemysłowych.

Wychodząc z powyższych rozważań, można wysunąć następujące postulaty, zmierzające do zapewnienia względnej opłacalności tej gałęzi wytwórczości. Mianowicie konieczne jest:

1) uruchomienie specjalnych dogodnych kredytów, ułatwiających przemysłowi włókienniczemu nabywanie wełny krajowej wyższych sortymentów;

2) podwyższenie obowiązkowego odsetka dodawania wełny krajowej do wyrobów dostarczanych instytucjom państwowym do 50%;

3) wydatnego zmniejszenia opłat pobieranych przez targowiska i rzeźnie miejskie od owiec i baraniny;

4) uzyskania możliwie wysokich kontyngentów na owce i baraninę przy pertraktacjach handlowych z zagranicą;

5) zrewidowanie systemu wydawania zaświadczeń, uzyskiwanych przez przemysł włókienniczy na udowodnienie zakupu wełny krajowej, w kierunku uniemożliwienia fikcyjnych tranzakcyj handlowych.

Powyższe postulaty, jak zaznaczyłem, nie mogą w pełni zabezpieczyć owczarstwu pomyślnych warunków rozwoju. Konieczne jest również dokładne przeanalizowanie zagadnienia zbytu skór, rozwoju produkcji bryndzy i t. p. Zaledwie po szczegółowem opracowaniu powyższych zagadnień będzie można przystąpić do wypracowania planu owczarskiego obliczonego na dłuższy okres czasu.

Dr. B. Dederko.

Zagadnienie rozwoju uprawy winorośli w Polsce

Polska do niedawna nie była zainteresowana zupełnie w wyrobie wina i win owocowych i skutki tego widzimy w ustawie o opodatkowaniu wina z 22/X. 1931 r. Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 763, z 16/XI.1931 r. Do roku 1930 winnic większych nie było, a krajowa produkcja sadownicza pokrywała zaledwie część zapotrzebowania na owoce świeże. Nie było jeszcze surowca zbędnego, zdatnego do wyrobu win i win owocowych. Od tej pory rozwój sadów i winnic przybrał ogromne rozmiary. Stan winnic na 1/I 1934 r. przedstawiał się imponująco, gdyż ma-

my już 111 ha winnic o 507.000 krzewów. W krótkim czasie produkcja naszych winogron tak się zwiększy, że będziemy mogli pokryć około połowy importowanej dotychczas ilości winogron i wyrobić około 33.000 hl wina rocznie, czyli ilość odpowiadającą dotychczasowemu, przeciętnemu, rocznemu importowi win w beczkach o zawartości alkoholu poniżej 16%. To samo dotyczy sadów. Sady powiększają się z ogromnym rozmachem, są staranniej i bardziej racjonalnie pielęgnowane, zwraca się większą uwagę na lepszy dobór odmian i wkrótce staniemy przed faktem, że produkcja krajowa jabłek będzie większa od spożycia i że trzeba będzie myśleć o przetworach, a w pierwszym rzędzie o wyrobie wina owocowego, tak rozpowszechnionego naprzykład we Francji pod nazwą „cidre". W Hohenheim (Niemcy) nie można nawet wynająć praczki, o ile nie otrzyma conajmniej 2 l. wina owocowego prócz wynagrodzenia.

Tereny nadające się na winnice znajdują się w Małopolsce Wschodniej w jarach rzek, Dniestru i jego dopływów, oraz na Pokuciu. Tereny te są przeważnie własnością ludności małorolnej. Robotę pionierską przy zakładaniu winnic wzięły przeważnie na siebie gospodarstwa folwarczne, które mogły zainwestować jednorazowo znaczniejsze sumy w tem jeszcze „nie zupełnie pewnem" przedsiębiorstwie. W Skowiatynie (pow. Borszczów) znajduje się włościańska, handlowa winnica, istniejąca jeszcze od roku 1920 i prosperująca bardzo pomyślnie.

Nie można zapominać o różnych bardzo ważnych szczegółach. Południowa Małopolska jest przeludniona i bezrobocie na wsi wzrasta w zastraszający sposób. Rozszerzenie uprawy winorośli zaradzi temu w dużym stopniu. Do obrobienia na winnicy potrzeba w okresie od kwietnia do końca października około 350 do 400 robotników, nie licząc robotników potrzebnych do przerobu winogron na wino i dalszej jego piwnicznej pielęgnacji. Na 1 ha pszenicy wyjdzie rocznie najwyżej 16 robotników, widzimy zatem, że wprowadzenie uprawy winorośli znakomicie przyczyni się do rozwiązania tej palącej kwestji, jaką jest bezrobocie na wsi, jakoteż da ogromne zarobki miejscowej ludności wiejskiej, raz przez lepsze wykorzystanie swoich gruntów, drugi raz przez zwiększenie zapotrzebowania robotników, przez danie pracy wszystkim ludziom i co za tem idzie, przez zwiększenie dziennych zarobków.

Gospodarstwa rolne w Małopolsce Wschodniej są raczej typu karłowatego.

Wprowadzenie na szerszą skalę uprawy winorośli jak też innych kultur ogrodniczych może łatwo zmienić te par excellence karłowate gospodarstwa o ekstenzywnej rolnej produkcji, na pełnowartościowe intensywne gospodarstwa ogrodnicze czy też winnicze. Zamiast upełnorolnienia wszerz przez dodatek większych ilości roli, można je upełnorolnić „wgłąb" dając możność wprowadzenia nowych kultur, wymagających znaczniejszego o wiele nakładu pracy i mogących dać pełne utrzymanie dla rodziny wieśniaczej nawet na 1—3 ha ziemi.

Rozszerzenie kultur winniczo - sadowniczo - ogrodniczych musi wpłynąć dodatnio i na intensyfikację gospodarstw rolnych sąsiadujących z temi uprzemysłowionemi gospodarstwami. Działać będą one i dydaktycznie w kierunku standaryzacji produkcji i sądzę, że za lat kilka jakość dostarczonego z rejonu powyższego zboża znacznie się podniesie.

Jednym może z najważniejszych momentów przy zakładaniu winnic jest fakt, że bardzo znaczna część kapitału zakładowego musi być włożona w postaci robocizny. Propagując rozszerzenie tego działu produkcji wykorzystać możemy te ogromne zasoby kapitału, jakie dziś nieczynne i bezużyteczne leżą z powodu panującego u nas na wsi bezrobocia. Bezrobocie to może nie rzuca się tak jaskrawo w oczy w Małopolsce Wschodniej, gdzie chłop potrafi ograniczyć się do wprost niewiarogodnych granic, gdzie całą zimę przesiedzi w chłodnej chacie, jedząc jedynie gotowane ziemniaki i fasolę. Trzeba dobrze się wsi przypatrzeć, ażeby zrozumieć i poznać jej położenie, nędzę ludności wiejskiej spowodowaną brakiem pracy.

Wedle obliczeń G. Głażewskiego koszt robocizny przy założeniu i pielęgnacji winnicy w pierwszym roku wynosi 1250 zł., a w drugim roku, 400 zł., w trzecim 520 zł., w dalszych trochę się jeszcze zwiększa. Wykorzystanie tych dotychczas martwych zasobów kapitałowych może przynieść naszemu gospodarstwu społecznemu ogromne korzyści i zyski.

Na winnice obróci się przeważnie pola dające dziś bardzo małe plony (najwięcej do 8 q pszenicy z 1 ha) lub stojące dziś jako nieużytki. Pasą się wprawdzie na tych nieużytkach owce, ale na 1 ha nie wypasie się tam nawet 2 owiec. Korzyści z zamiany rodzaju uprawy na tych kawałkach będą dwojakie: raz właściciel gruntu zyska ze sprzedaży winogron znacznie wyższy przychód (zamiast 120 zł. za 8 q pszenicy, czy

15 zł. za 2 owce, około 1800 zł. za 30 q winogron) po drugie gospodarstwo społeczne, które musi zwracać uwagę na wartość fizjologiczną produkcji rolnej, będzie mogło zarejestrować ogromny zysk, gdyż zamiast w najlepszym razie 8 q pszenicy, dostarczy 1 ha winnicy przeciętnie około 30 q winogron, a w nich 6 q cukru. Równocześnie zostaną uruchomione i wykorzystane różne składniki gleby leżące dotychczas bezużytecznie. Znikną też wszystkie nieużytki, jakich mamy bardzo duże w jarach rzek.

Wszystko to razem wzięte zwiększy dobrobyt, zezwoli na wyższą stopę życiową ludności, przyczyni się do rozwoju rejonizacji produkcji, która jak to wykazują rezultaty ostatnich lat, przez równoczesne rozwinięcie różnych kultur, zezwala na najlepsze przetrzymanie kryzysu.

Ażeby jednak ten zapoczątkowany w Polsce rozrost sadów i winnic podtrzymać, należy zabezpieczyć warstatom rolniczym produkującym te płody opłacalność, a w pierwszym rzędzie należy dostosować do tego system opodatkowania. Polska ustawa o opodatkowaniu wina dbn tylko o interes Skarbu Państwa, wychodząc z założeń czysto fiskalnych, chcąc przysporzyć z tego działu jaknajwiększe dochody. Stanowisko to było zupełnie słuszne w chwili, gdy ustawa powstawała; nie było wówczas zupełnie krajowej produkcji, lecz jedynie importowano wina z zagranicy. Z chwilą, gdy produkcja krajowa przybiera poważne rozmiary, gdy producent krajowy zaczyna konkurować z zagranicznym importerem, ważniejszym momentem jest rozwój krajowej produkcji, danie pracy tysiącom małorolnych, umniejszenie bezrobocia na wsi, ograniczenie a nawet częściowe wstrzymanie importu z zagranicy i ustawę należy do tych nowo powstałych warunków dostosować

Nie chcąc narazić Skarb Państwa na niepotrzebne straty, proponujemy zniżkę stawek podatkowych od spożycia wina, jedynie dla win produkcji krajowej. Będzie to nowy dział dochodów krajowych, dotychczas nie dający żadnych wpływów. Skarb uzyska dochody z powodu zwiększonej produkcji wina krajowego, natomiast stawki dla win pochodzenia zagranicznego winny nadal pozostać niezmienione.

Zniżka podatku od win krajowych powinna odpowiadać wysokości podatku od wina opłaca nego w krajach dawno już wino produkujących, winna być wymierzona w tej wysokości, aby zapewniała Skarbowi Państwa stały dochód z tego źródła, a winiarzom umożliwiła punktualne wywiązywanie się z opłacania tego podatku i zapewniła im skromną rentowność winnic. Wobec tego podatek od 1 litra krajowego wina gronowego winien wynosić 10 gr, a od 1 l wina owocowego 6 gr.

W dalszym ciągu należy wprowadzić postanowienie, zwalniające od opłaty podatku, analogicznie jak to postanawiają zagraniczne ustawy, pewną część wina i całe wino wytłoczynowe dla użytku właściciela i robotników.

Dziś, gdy ogromny rozwój winnic i sadów zapewni nam w najbliższych latach produkcję owoców pokrywającą w zupełności potrzeby rynku, oraz pozostawi ogromną ilość owoców przeznaczoną jedynie do produkcji wina czy też wina owocowego, z jagód czy też owoców produkowanych we własnych gospodarstwach, produkcja ta jest p r o d u k c j ą r o l n i c z ą i jako taka nie powinna podlegać żadnym specjalnym opłatom, nie powinna wykupywać patentów i t. d., tak samo jak wolną jest od tego produkcja masła czy sera z mleka we własnem gospodarstwie wyprodukowanego, czy też wyrób mąki z własnego zboża.

Zwrócić muszę uwagę jeszcze na nowy kodeks handlowy. Na podstawie jego przepisów, jakoteż przepisów obowiązujących dotychczas ustaw o opodatkowaniu wina, podlegałby każdy winiarz, wyrabiający wino na sprzedaż, jego postanowieniom, byłby uważany w pojęciu Kodeksu Handlowego za kupca, miałby prowadzić księgi handlowe, spory byłyby rozpatrywane przez sądy handlowe, majętności musiałyby być wpisane do rejestru handlowego, podlegałyby postępowaniu upadłościowemu, i t. d.

Przepisom tym i opłatom winny podlegać jedynie zakłady przemysłowe, wyrabiające w drodze przemysłowej z zakupionych jagód czy owoców wina. Zwolnione być muszą przedsiębiorstwa rolnicze, które przez wyrób wina chronią jedynie swą produkcję przed zepsuciem, przetwarzając ją na produkt zdatny do dłuższego przechowywania.

Jest jeszcze jeden bardzo ważny moment przemawiający za obniżeniem podatku spożywczego od wina: gospodarstwa rolne płacą jedynie podatek gruntowy z różnymi dodatkami komunalnemi i podatek dochodowy. Cała produkcja rolna jest obarczona jedynie temi podatkami. Dlaczego winnice i sady, zmuszone do przerobienia swej produkcji na wino, mają być obarczone nowemi podatkami i w dodatku tak wysokiemi? Produkcja wina może u nas wynieść przeciętnie

około 22.2 hl z 1 ha. Przy dzisiejszych stawkach, wymiar podatku wyniesie 2800 zł. z 1 ha winnicy. Czy w tych warunkach produkcja wina będzie możliwą, czy wogóle zubożały konsument będzie mógł kupować tak drogi napój, jakim będzie wino krajowe, gdy cena 1 litra wina będzie obarczona samym tylko podatkiem od spożycia w wysokości 1.26 zł, nie licząc innych opłat z art. 16 ustawy, podatku obrotowego, przemysłowego, dochodowego.

Chodzi nam nie o zniesienie podatku spożywczego od wina, ale o równomierne i sprawiedliwe rozłożenie wszystkich podatków na płatników. Nie można zatem utrzymywać nadal stawek podatku od wina w wysokości prohibicyjnej, uniemożliwiając rozwój winnic i sadów. Najlepszym dowodem, że wybraliśmy moment odpowiedni do przedstawienia naszego wniosku o zniżenie podatku od wina jest fakt, że Rząd sam przyszedł do przekonania, że należy zreformować sposób wymierzania podatku gruntowego obarczającego produkcję rolną i reforma tego podatku właśnie się odbywa. Równocześnie należy rozwiązać i dalsze zagadnienia podatkowe dotyczące rolnictwa, jakiem jest kwestja zniżenia i zmienienia podatku od wina.

Jesteśmy przekonani, że za lat kilka, globalna suma jaką Skarb Państwa otrzymuje rocznie z podatku od wina nietylko nie zmaleje, ale z rozwojem winnic, gdy konsument krajowy pozna i należycie oceni jakoś krajowego wina, zyski Skarbu Państwa z tego źródła jeszcze znacznie się wzmogą i będą mogły stanowić poważną sumę po stronie przychodów w budżecie Państwowym.

Dzisiaj, gdy produkcja wina jest w zarodku i musi zdobyć sobie niechętny dla niej dotychczas rynek wewnętrzny, musi się jej dać różne ułatwienia i udogodnienia, by ją tylko podtrzymać, wobec czego uzasadnione wydaje się żądanie zrównania stawek podatku od wina do wysokości, w jakiej opłacają go producenci wina w państwach, w których ta gałąź produkcji od dawna jest rozwinięta.

Władysław Geringer.

DZIAŁALNOŚĆ IZB I ORGANIZACYJ ROLNICZYCH.

Posiedzenie Komitetu Związku Izb i Org. Roln. R. P.

W połowie listopada odbyło się pod przewodnictwem prez. K. Fudakowskiego posiedzenie Komitetu Związku Izb i Org. Roln. R. P., które poświęcono zagadnieniom związanym z akcją oddłużenia rolnictwa.

Po wysłuchaniu referatów wygłoszonych przez pp. Z. Rusinka i J. Gościckiego wywiązała się ożywiona dyskusja, w której zabierali głos obok referentów pp. H. Wąsowicz, M. Porowski, Z. Nadratowski, T. Kozłowski, J. Donimirski, J. Zajda, L. Pluciński, Wł. Bzowski, St. Wańkowicz i J. Wielowieyski, poruszając szereg zagadnień, związanych z opracowaniem przepisów wykonawczych.

PP.: M. Porowski, L. Pluciński i T. Kozłowski poruszyli zagadnienie ochrony interesów organizacyj rolniczo-handlowych oraz spółdzielini rolniczych.

PP.: H. Wąsowicz i St. Wańkowicz mówili o korektywach, jakie należy wprowadzić przy podziale gospodarstw na kategorje, biorąc przedewszystkiem pod uwagę konieczność odrębnego traktowania terenów leśnych.

P. J. Donimirski podkreślił ważność ustalenia stosunku do nabytych praw z mocy ustawodawstwa poprzedniego, a następnie omówił specjalne stosunki na Pomorzu, gdzie ze względu na piaski i wrzosowiska gospodarstwa o obszarze 100 ha winny być zaliczone do kategorji gospodarstw małych.

P.: Z. Nadratowski poruszył zagadnienie likwidacji żyr oraz sprawę funduszów oddłużenia w Państw. Banku Rolnym i Banku Gospodarstwa Krajowego.

Pan Mieczysław Porowski zwrócił uwagę na ujemne skutki, jakie mieć będzie ustawa oddłużeniowa dla organizacyj handlowo-rolniczych. Instytucje te zostały powołane do życia przez rolników, pracowały i stały się straży ich interesów; obecnie cały szereg dłużników, opierając się na brzmieniu ustawy, spłatę swego długu z przed lipca 1932 roku rozłoży na lat 14, przestanie wydawać i zamieniać weksle; w rezultacie szereg instytucyj znajdzie się w trudnościach płatniczych i byt ich będzie zagrożony.

Uwagi, zgłoszone przez p. Porowskiego, zostały poparte przez pp. L. Plucińskiego i T. Kozłowskiego i w wyniku dyskusji zebrani przyszli do wniosku, że zagadnienie powyższe zasługuje na baczną uwagę i przedsięwzięcie środków zaradczych drogą uwzględnienia odpowiednich punktów w opracowanych do ustawy przepisach wykonawczych.

W wyniku dyskusji przyjęto jednomyślnie następujące rezolucje:

1. Komitet Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. uznaje, że stanowisko Prezydjum i starania Biura, zmierzające do pogłębienia i rozszerzenia ustawodawstwa, dotyczącego uparządkowania długów gospodarzy wiejskich, było słuszne i było zgodne z założeniami uchwalonemi przez Komitet.

2. Stwierdzając, że rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24.X.1934 r. w zakresie uporządkowania długów gospodarzy wiejskich pominęły cały szereg istotnych zagadnień, wysuniętych w programie Związku, Komitet wzywa Prezydjum do wytężonej akcji w kierunku obrony interesów rolnictwa przy opracowywaniu spraw, przekazanych do załatwienia w drodze rozporządzeń poszczególnych Ministrów. Równocześnie Komitet wzywa organizacje rolnicze do podjęcia wszelkich wysiłków dla uświadomienia najszerszych kół rolników o ulgach, wynikających z wydanych ostatnio aktów prawnych i możliwie pełnego wyzyskania całokształtu przepisów, zawartych w obowiązujących ustawach finansowo-rolnych.

3. Stojąc na stanowisku, że uporządkowanie zadłużenia gospodarzy wiejskich stanowi istotną część składową zasadniczego problematu przywrócenia opłacalności rolnictwu, i zważywszy, że rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r., dotyczące uregulowania zadłużenia rolniczego, obniżając oprocentowanie znacznej części długu rolniczego i rozkładając na raty spłatę kapitału dłużnego, nie zmniejsza jednak ogólnych kosztów obsługi zadłużenia rolniczego w stopniu, zapewniającym przy obecnym poziomie cen przywrócenia równowagi budżetowej gospodarstw rolnych — Komitet stwierdza z całym naciskiem konieczność dalszej akcji, mającej na celu odpowiednie podniesienie cen wytworów produkcji rolniczej oraz zmniejszenie kosztów tej produkcji, a także wszelkich wydatków i świadczeń gospodarstw rolnych.

4. Komitet uznaje potrzebę podjęcia systematycznych i według jednego planu prowadzonych badań w celu ustalenia skutków gospodarczych, jakie powstaną w wyniku realizacji październikowych dekretów z zakresu uporządkowania długów rolniczych.

Konkurs na porównawczą monografję dwóch gospodarstw karłowatych.

Związek Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. w porozumieniu z Wydziałem Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich Instytutu Puławskiego ogłasza niniejszem konkurs na porównawczą monografję dwóch gospodarstw karłowych o powierzchni do 3 ha, położonych w jednorodnych warunkach przyrodniczych i gospodardaczych, przyczem jedno z opisywanych gospodarstw winno być wzorowo i dobrze zorganizowanem oraz opłacalnem w obecnych warunkach, drugie — zaś będące jego przeciwieństwem t. zn. źle zorganizowanem i niedochodowem. Mogą być brane pod uwagę tylko gospodarstwa typowe dla danej okolicy oraz te, które dochody swoje czerpią głównie z warsztatu rolnego, a nie z zarobków ubocznych.

Przy opracowywaniu winna być przeprowadzona szczegółowa analiza tych dwuch gospodarstw, przyczem muszą być wzięte pod uwagę następujące dane: skład rodziny i ilość osób zdolnych do pracy, powierzchnia i jakość ziemi uprawnej, budynki, inwentarz żywy i martwy, rodzaje kultury rolnej i gałęzi hodowlanych, ich produkcja, sposób zbytu i zakupów, oddalenie od rynków zbytu, wysokość dochodów ubocznych, czerpanych niezależnie od posiadania gospodarstwa rolnego, stan zadłużenia i zaległości świadczeń publicznych, budżet gospodarstwa i rodziny, nakład i dochodowość. Należy podać szczegółowy opis uprawy ziemiopłodów i chowu zwierząt.

W opracowaniu chodzi zasadniczo o uchwycenie tych momentów, które powodują, że dwa gospodarstwa położone w tych samych warunkach przyrodniczych i ekonomicznych posiadają różne wyniki. Szczególnie należy uwypuklić te wszystkie czynniki i środki, przy pomocy których kierownik gospodarstwa wzorowego osiągnął swoje rezultaty — oraz wykazać przyczyny złego stanu gospodarstwa drugiego.

Na podstawie przeprowadzonej analizy porównawczej obydwu gospodarstw autor opracowania winien przedstawić swoje wnioski o charakterze programowym odnośnie do zagadnienia reorganizacji gospodarstw źle zorganizowanych oraz wskazać, jaka forma pomocy byłaby w chwili obecnej najbardziej skuteczną zarówno dla gospodarstw opisanych, jakoteż i wszystkich innych, znajdujących się w tej samej okolicy.

Za najlepsze prace będzie przyznanych 5 nagród po 200 zł. Prace nagrodzone stają się własnością Związku. Nadesłanych rękopisów nie zwraca się.

Opracowania mogą być nadsyłane do dn. 15 marca 1935 r. Praca winna być zaopatrzona godłem. Imię i nazwisko autora oraz dokładny adres winny być podane w osobnej zalepionej kopercie. Adresować należy: Związek Izb i Organizacyj Rolniczych R. P., Warszawa, ul. Kopernika 30, pokój Nr. 219.

Konkurs na monografję, dotyczącą pracy gospodyni na wsi w gospodarstwie karłowatem.

Związek Izb i Oragnizacyj Rolniczych R. P. ogłasza konkurs na monografję na warunkach następujących:

1. Monografja ma za zadanie określenie roli i znaczenia gospodyni wiejskiej dla dobrobytu gospodarstwa małorolnego, w szczególności karłowatego. Przy opracowaniu monografji należy więc przestrzegać przedewszystkiem gospodarczego punktu widzenia.
2. Tematem monografji jest zbadanie porównawcze i przeprowadzenie dokładnej analizy organizacji i wyników gospodarstwa kobiecego w 2-ch gospodarstwach małorolnych o obszarze poniżej 5 ha każde,

typowych dla danej okolicy oraz położonych w podobnych możliwie warunkach przyrodniczych i ekonomicznych. Gospodarstwa winny różnić się jakością i wydajnością pracy gospodyni; monografja, prócz wykazania różnic, musi podać również i przyczyny: dlaczego kobieta-gospodyni, mając te same warunki pracy, w jednem gospodarstwie wybitnie dodatnio wpływa na dobrobyt gospodarstwa, w drugiem przeciwnie — jest tylko biernym, lub hamującym czynnikiem jego rozwoju.

3. Monografja ma obejmować nietylko stronę badawczą zagadnienia i ustalenie szeregu faktów, lecz także w swej części końcowej zawierać logiczne wyprowadzone wnioski praktyczne o szerszym zakroju, zmierzające do sposobów okazania gospodyniom wiejskim pomocy w zakresie przygotowania ich zawodowego, wprowadzenia nowych działów gospodarczych, względnie ulepszenia już istniejących, w celu zwiększenia opłacalności prac gospodyni. Wnioski te winny nosić charakter regjonalny.

Prace winny być zaopatrzone godłem. Imię i nazwisko autora oraz dokładny adres należy przesłać w osobnej zalepionej kopercie.

Za najlepsze prace będzie przyznanych 5 nagród po 200 zł. każda. Prace nagrodzone stają się własnością Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Termin nadsyłania prac do dn. 15 marca 1935 roku, pod adresem: Związek Izb i Organizacyj Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, ul. Kopernika 30, pokój Nr. 219.

Zjazd referentów rolnych Wydziałów Powiatowych województwa Wołyńskiego.

W dniach 12 i 13 grudnia b. r. obradował w Łucku Zjazd referentów rolnych Wydziałów Powiatowych województwa Wołyńskiego, zwołany przez Wołyńską Izbę Rolniczą celem omówienia programu prac i budżetów samorządu terytorajlnego na rok gospodarczy 1935/36. Obradom przewodniczył Prezes Izby p. T. Krzyżanowski.

Referaty wygłosili: Dyr. Madler i inż. E. Fall. Referenci podkreślili, że na czołżo zagadnień wysuwa się kwestja opłacalności produkcji i to założenie winno być podstawą wszelkich poczynań. Pozatem winno się dążyć do polepszenia jakości produkcji celem skutecznego konkurowania artykułów rolniczych Wołynia na rynkach zbytu. W tym celu winny być wykorzystane stacje czyszczenia ziarna, oraz prowadzić należy propagandę używania na zasiew zbóż jednolitych i kwalifikowanych. Na specjalną uwagę zasługuje sprawa uprawy lnu i konopi oraz szeregu roślin przemysłowych i oleistych.

W dziale oświaty winno się opierać na pracach Kół Gospodyń Wiejskich Gospodarstw Przodujących i Przysposobienia Rolniczego.

Inż. Gutkowski omówił poczynania w poszczególnych działach hodowli koni, bydła, trzody i owiec, podając ustalone już metody pracy i wskazówki dla poszczególnych powiatów Wołynia. Zależnie od warunków przyrodzonych oraz możliwości zbytu, hodowla musi się rozwija w różnych kierunkach. Równolegle z pracami w dziale hodowli bydła winna postępować akcja mleczarska.

Mgr. Dziadosz w obszernym referacie szczegółowo przedstawił znaczenie zagadnień ekonomicznych we wszelkich poczynaniach fachowo-rolniczych i zaznajomił zebranych z pracami Izby, podając jakie prace winny prowadzić w dziedzinie spraw gospodarczych Wydziały Powiatowe i jakie Izba.

Specjalną uwagę poświęcił referent zagadnieniom opłacalności rolnictwa i polepszenia produkcji, oraz sprawom budowy magazynów zbożowych, plan których Izba już ustaliła na podstawie szeregu prac badawczych.

Na zakończenie Wojewoda Wołyński p. H. Józewski podkreślił wagę budowy handlowych magazynów zbożowych oraz w dłuższem przemówieniu scharakteryzował ramy współpracy samorządu terytorjalnego — gminy i gromady z organizacjami dobrowolnemi rolniczemi — Kółkami Rolniczemi, wskazując na koniecznoś sharmonizowania prac tych najniższych form organizacyjnych wsi.

Zamykając Zjazd Prezes Izby p. Krzyżanowski podkreślił zaznaczające się stale zawiązanie coraz to bliższej współpracy Izby i Samorządu terytorjalnego co pozwala na konsolidację prac fachowo-rolniczych i osiąganie pozytywnych jej rezultatów.

PRZEGLĄD RYNKÓW.

Produkcja zboża i rynki zbożowe.

Zwyżka cen zboża na rynkach międzynarodowych, o której wspominaliśmy w poprzednim przeglądzie i którą przypisywaliśmy, w związku z wrażliwością tych rynków doraźnym fluktuacjom, osłabła w ostatnim okresie dwutygodniowym na rynkach europejskich. W tym okresie ceny zwyżkowały jedynie na rynkach amerykańskich, co się tłomaczy i specjalną sytuacją rynku amerykańskiego naskutek różnych zjawisk natury politycznej i społeczno-politycznej ciągle zachodzących w Stanach Zjednoczonych oraz z drugiej strony ostatniemi zjawiskami ujemnemi w atmosferze, które słusznie czy niesłusznie, wywołały obawy uszkodzenia zasiewów ozimych. Wszystko to dotyczy pszenicy, w całej rozciągłości, oraz żyta na rynkach amerykańskich. Co się tyczy żyta na rynkach

europejskich to, w przeciwieństwie do konjunktury na pszenicę na tych rynkach, zwyżka cen utrzymywała się i nawet potrochu rozwijała się. Specjalna pozycja żyta na rynkach europejskich jako produktu mającego znaczenie jedynie dla krajów Europy północnej i środkowej oraz dość słaby tegoroczny urodzaj tego zboża uprawniają zawsze do oczekiwania przynajmniej przejściowych mocnych tendencyj na żyto.

Ceny pszenicy za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Chicago Hard Winter 2.	New York czerwona jaro-ozima	Liverpool przeciętna	Hamburg Manitoba I.	Rotterdam	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r	38.06	40.20	42 61	41.54	—	39.74
„ 1930/31 r.	35.94	29.51	26.56	26.93	—	27.97
„ 1931/32 r.	18.10	22.02	20.68	23.27	16.40	25.64
„ 1932/33 r.	18.02	18.72	18.72	19.17	15.42	30.23
„ 1933/34 r.	18.42	20.20	15.03	17.32	11.11	19.37
1933 r. 11—16 XII	18.54	20.32	—	16.58	10.61	19.13
1934 r. 29— 3 XI	20.45	20.37	15.08	18.41	11.07	17.84
5—10	20.49	20.87	15.33	18.99	11.51	17.57
12—17	21.16	21.14	15.12	18.87	11.30	17.71
19—24	—	20.89	15.04	19.13	10.96	17.27
26— 1 XII	20.91	20,95	15.03	19.45	11.48	17.57
3— 7	20.75	21.26	14.86	19.80	11.76	17.68
10—15	21.21	21.51	14.84	19.80	11.30	17.75

Ceny żyta za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Chicago Nr. 2.	New York Nr. 2.	Hamburg Western Rye (cif)	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r.	32.18	32.63	31.29	21.85
„ 1930/31 r.	15.78	17.47	—	21.56
„ 1931/32 r.	14.35	18.63	17.83	24.74
„ 1932/33 r.	13.92	15.88	13.11	17.14
„ 1933/34 r.	14.21	12.66	10,07	14.44
1933 r. 11—16 XII	12.39	11.77	9.36	14.59
1934 r. 29— 3 XI	.	14.07	12.33	15.88
5—10	.	13.57	12.54	15.32
12—17	.	13.60	12.63	14.43
19—24	.	13.62	12.04	13.69
26— 1 XII	.	13.58	12.25	13.61
3— 7	.	14.03	13.05	14.03
10—15	.	14.30	13.22	15.06

Co się tyczy owsa, to kształtowanie się cen tego zboża przedstawiało prawie całkowitą analogję w kształtowaniu cen pszenicy.

Na polskich rynkach zbożowych ceny pszenicy zmieniły się nieznacznie, wykazując jednak tendencję zwyżkową. Wyraźniej zwyżkowały ceny żyta.

Ceny owsa za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Owies: Chicago	Owies: Hambur.	Owies: Przeciętna Warszawa — Poznań
Przeciętna 1929/30 r.	28.17	—	20.72
„ 1930/31 r.	20.41	—	23.42
„ 1931/32 r.	14.98	16.32	22.95
„ 1932/33 r.	12.48	13.56	14.73
„ 1933/34 r.	14.52	10.01	13.17
1933 r. 11—16 XII	14.71	10.16	13.04
1934 r. 29— 3 XI	19.85	12.15	15.91
5—10	20.51	12.22	15.68
12—17	20.28	12.11	15.42
19—24	20.84	11.97	14.71
26— 1 XII	20.72	11.82	14.45
3— 7	20.84	11.96	14.46
10—15	21.21	11.99	14.61

Ceny pszenicy i żyta za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Pszenica krajowa		Żyto krajowe	
	Warszawa	Poznań	Warszawa	Poznań
Przeciętna 1929/30 r.	40.75	38.72	21.90	21.80
„ 1920/31 r.	29.29	26.64	21.85	21.26
„ 1931/32 r.	26.99	24.29	25.15	24.32
„ 1932/33 r.	31.62	28.84	17.86	16.41
„ 1933/34 r.	20.35	18.38	14.33	14.54
1933 r. 11—16 XII .	20.50	18.40	14.50	14.69
1934 r. 29— 3 XI .	19.13	16.55	15.63	16.13
5—10 .	18.75	16.38	15.00	15.63
12—17 .	18.75	16.67	14.10	14.75
19—24 .	18.75	15.79	13.31	14.06
26— 1 XII .	18.75	16.38	13.31	13.90
3— 7 .	18.75	16.60	13.61	14.45
10—15 .	18.75	16.75	14.51	15.60

Ceny jęczmienia (dość zresztą wysokie) w omawianym okresie uległy bardzo nieznacznym zmianom, ceny owsa zaś kształtowały się dość równolegle do ceny pszenicy i żyta.

Ceny jęczmienia i owsa za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Jęczmień		Owies	
	Warszawa	Poznań	Warszawa	Poznań
Przeciętna 1929/30 r.	26.59	25.01	21.49	19.95
„ 1920/31 r.	25.66	26.05	24.62	22.22
„ 1931/32 r.	24.65	24.92	23.74	21.16
„ 1932/33 r.	17.18	17.03	16.15	13.31
„ 1933/34 r.	15.69	16.08	13.42	12.91
1933 r. 11—16 XII .	15.25	15.13	12.94	13.13
1934 r. 29— 3 XI .	20.75	21.25	16.00	15.84
5—10 .	20.25	21.25	16.00	15.36
12—17 .	20.25	20.83	15.50	15.33
19—24 .	20.25	20.75	14.45	14.97
26— 1 XII .	20.25	20.25	13.85	15.05
3— 7 .	20.35	20.30	13.75	15.16
10—15 .	20.75	20.50	14.00	15.22

E. Szturm de Sztrem.

Eksport i rynki zbytu zwierząt rzeźnych i produktów uboju.

A. Rynki zagraniczne

Eksport trzody żywej z Polski w ostatnich tygodniach przedstawiał się następująco:

	Wiedeń: Dowóz świń żywych szt.	Wiedeń: Cena średnia za 1 kg. ż. w. szyl*)
Grudzień		
I tydzień	2434	1.20
II tydzień	2391	1.20
III tydzień	2267	1.20

*) 100 S = 103 zł.

W ciągu całego grudnia na rynku wiedeńskim utrzymywała się tendencja stała, jako wynik nadmiernego obsyłania targowicy trzodą krajowego pochodzenia.

Spęd świń do Wiednia przekroczył znacznie w tygodniu przedświątecznym cyfrę 14.000 sztuk.

Według danych sekcji eksportu żywca przy Pol. Zw. Eksp. bekonu i artykułów zwierzęcych w listopadzie 1934 r. wywieziono z Polski żywej trzody 11.713 sztuk, a ze sprzedaży ich uzyskano sumę 933.950 zł. Największą ilość odebrała Austrja, bo 10.062 sztuki, następnie Czechosłowacja — 644 szt., Zagłębie Saary — 590 i Włochy — 417 szt. Osobno wymienić należy eksport kompensacyjny do Grecji w ilości 990 sztuk świń, których wartości w danej chwili nie da się jeszcze określić.

Eksport trzody bitej kierowany był prawie wyłącznie do Austrji — 1648 szt. wartości 70.975 zł. Prócz tego 50 sztuk świń wysłano do Szwajcarji, za co uzyskano 1.645 zł.

Odbiorcami bydła w listopadzie były Austrja — 118 sztuk, Włochy — 77 szt. i Grecja — 161 szt. Wartość wywozu do pierwszych dwuch krajów wyraża się cyfrą 30.500 zł. Co się tyczy eksportu do Grecji, to wykazuje on w porównaniu do poprzednich miesięcy zmniejszenie, cena bowiem bydła w Grecji znacznie spadła z uwagi na wzmożoną konkurencję bydła rumuńskiego i bułgarskiego.

Ponadto w okresie sprawozdawczym wywieźliśmy do Austrji 1.184 szt. bitych cieląt wart. 30.550 zł., baraniny do Austrji, Francji i Z. S. S. R. 82.629 kg wart. 128.600 zł., koni do Austrji, Czechosł., Holandji, Litwy i Niemiec 283 szt. wart. 133.000 zł., wreszcie mięsa końskiego do Belgji 522 q wart. 13.000 zł.

Bekony, szynki i przetwory mięsne.

Eksport w m. listopadzie 1934 r. z całego obszaru celnego Polski do Anglji wyniósł *):

	Waga w kg.	Wartość w zł.
a) bekonów	2.069.925,6	4.310.001.87
b) szynek peklowanych	112.843,8	231.520.89
c) szynek w puszkach	102.579,1	347.743.15
d) pekl. przetworów mięsnych	183.264,6	376.001.39
Razem	2.468.613,1	5.265.267.31

podczas gdy w listopadzie 1933 r. wyeksportowano do Anglji:

	Waga w kg.	Wartość w zł.
a) bekonów	3.109.050,5	5.556.290.80
b) szynek peklowanych	177.238,1	324.639.35
c) szynek w puszkach	97.076,7	288.200.07
d) pekl. przetworów mięsnych	18.316,5	33.548.25
Razem	3.396.681,8	6.202.678.47

Przeciętne ceny miesięczne bekonu polskiego według notowań giełdy Londyńskiej, szynki peklowanej, szynki surowej, żywca bekonowego loco fabryka oraz kompletu produktów ubocznych kształtowały się następująco:

	Listopad 1934 r.	Listopad 1933 r.
1 cwt. (50,8 kg.) bekonu	shl. 80.38	shl. 63.67
1 kg. żywca bekonowego	zł. 0.69	zł. 0.81
1 cwt. szynki peklowanej	shl. 79,2	shl. 65.25
1 kg. szynki surowej	zł. 1,19	zł. 1.27
1 kompletu produktów ubocz.	zł. 8.93	zł. 12.12

*) Dane poniższe zaczerpnięte są z tymczasowego sprawozdania P. Z. E. B. i A. Z.

Powyższe zestawienia stwierdzają, że w ciągu listopada r. b. w porównaniu do listopada 1933 r. wywieźliśmy do Anglji ogółem bekonów, szynek i pekl. przetworów mięsnych o 27,4% mniej, pod względem zaś wartości o 15,1% mniej.

Poza ilościami artykułów, podanych wyżej, wywozimy ponadto bekony i peklowane przetwory mięsne do Anglji z przeznaczeniem na eksport do takich miejscowości, jak Port Said, Colombo, Singapore, Malta, Ceylon i t. p. Wywóz ich kształtował się jak następuje:

bekony waga w kg.	33.142	52.904
bekony wartość w zł.	27.882.51	48.486.47
pekl. przetw. mięsne waga w kg.	30.630	40.094
pekl. przetw. mięsne wart. w zł.	25.745.07	35.522.79

Szynki były wywożone nietylko do Anglji, lecz i do innych państw, głównie do U. S. A., Belgji, Hamburga i Włoch, jeśli chodzi o szynki w puszkach, oraz do Afryki Południowej, jeśli chodzi o szynki wędzone.

Poważny wzrost wykazuje wywóz przetworów i konserw mięsnych. Gdy w październiku r. b. wywieźliśmy 25.762 kg. przetworów mięsnych, to w listopadzie — 51.301 kg; konserw mięsnych w październiku — 3.318 kg, w listopadzie — 15.529 kg. Wzmógł się znacznie wywóz przetworów mięsnych, jak kiełbas, boczków, ozorów, polędwic i t. p. do Włoch oraz do Afryki Południowej. Dał się również zaznaczyć wysoki wzrost wywozu cielęciny w puszkach do Anglji. Jest to nasz nowy artykuł wywozowy, którego wysyłka zapoczątkowana została dopiero w r. b.

Przechodząc do konjunktury sprzedażnej na rynku angielskim, jako dla nas niezmiennie najbardziej atrakcyjnym, to w tygodniu od 7 do 14-go grudnia ceny bekonu nie wykazały naogół zmian. Przy polskich bekonach t. zw. gatunku „Twos" udzielono w niektórych wypadkach bonifikat do 5 shl, na 1cwt., przeważną jednak część naszego towaru sprzedano po cenach oficjalnych. Naskutek mocniejszej tendencji na północy Anglji podwyższono natomiast o 2 do 4 shl. ceny bekonów na giełdzie w Manchesterze.

W dniu 14 grudnia notowano w Londynie w shl. za 1 cwt (50,8 kg.) bekony: Angielski 87 — 90, irlandzki 78 — 89, kanadyjski 84 — 78, duński 82 — 86, holenderski 80 — 84, estoński 79 — 81, litewski 77 — 81, polski 76 — 80, szwedzki 83 — 84.

Szynki peklowane cieszyły się lepszym popytem, ceny jednak pozostały bez zmian, przyczem za towar polski uzyskiwano 78 — 82 shl. za 1 cwt. Szynki w puszkach, importowane z Polski, osiągały 13 — 15 pensów za 1 lbs (0,45 kg.).

B. Rynki krajowe

Okres przedświąteczny nie wpłynął bynajmniej na poprawę cen. Deruta na krajowych rynkach postępuje niepowstrzymanie naprzód. W zmianach cen orjentują poniższe tabele:

Ceny średnie trzody w złotych za 100 kg. ż. w.

Waga żywa w kg.	Warszawa 1.XII—15.XII 1934	Warszawa 15.XI—30.XI 1934	Warszawa 1.XII—31.XII 1933	Poznań 1.XII—15.XII 1934	Poznań 15.XI—30.XI 1934	Poznań 1.XII—31.XII 1933	Mysłowice 1.XII—15.XII 1934	Mysłowice 15.XI—30.XI 1934	Mysłowice 1.XII—31.XII 1933
Mięsiste ponad 80	—	—	—	45	848	70	—	—	—
80—100	—	—	—	49	53	78	59	64	93
100—120	—	—	—	53	57	86	66	72	105
Mięsne od									
110 wzwyż	60	58	95	—	—	—	—	—	—
120—150	—	—	—	58	63	91	74	79	115
130—150	65	64	106	—	—	—	—	—	—
ponad 150	71	72	118	—	—	—	82	85	125

Ceny średnie bydła w złotych za 100 kg. ż. w.
(Notowania dotyczą zwierząt pierwszej jakości)

	Warszawa 1.XII—15.XII 1934	Warszawa 15.XI—30.XI 1934	Warszawa 1.XII—31.XII 1933	Poznań 1.XII—15.XII 1934	Poznań 15.XI—30.XI 1934	Poznań 1.XII—31.XII 1933	Mysłowice 1.XII—15.XII 1934	Mysłowice 15.XI—30.XI 1934	Mysłowice 1.XII—31.XII 1933
Woły . .	75	75	78	58	62	67	—	79	—
Buhaje . .	—	—	—	51	54	62	53	63	67
Krowy . .	58	58	63	54	59	63	63	64	71
Jałowice . .	—	—	—	58	62	67	65	69	72
Cielęta . .	63	67	83	64	62	73	68	72	80

S. K.

Rynek jajczarski.

Pierwsza połowa grudnia 1934 roku upłynęła pod znakiem stale ciepłej pogody, rokującej masowe pojawienie się jaj, świeżej produkcji. Skutkiem tego spadły zagranicą ceny za jaja świeże, a zwłaszcza za chłodniaki i wapniaki, a eksport jaj znalazł się w obliczu całkowitego niemal zastoju.

W kraju dowozy jaj świeżych były w okresie sprawozdawczym minimalne, przyczem za 24-kopową skrzynię jaj oryginalnych płacono 105—110 zł. W Warszawie płacono za świeże jaja prześwietlane 120—130 zł. za 24 kóp loco skład odbiorczy; za tę samą ilość wapniaków — 70—80 zł.

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie płacił swoim dostawcom 1.70 zł. za 1 kg. jaj.

W Wielkopolsce kształtowały się ceny nieco odmiennie; tam kopa jaj świeżych osiągała cenę 5.50 zł. (122 zł. za 24 kóp), zaś na 24-kopową skrzynię wapniaków płacono 85 zł.

Anglja. Z powodu trwałej ciepłej pogody, panującej w środkowej i zachodniej Europie, zbyt na jaja chłodzone napotykał na wielkie trudności, zwłaszcza, iż Holandja rzuciła na rynki angielskie znaczne ilości chłodniaków. Chłodniaki polskie były skutkiem tego, podobnie jak i rumuńskie oraz węgierskie natarczywie oferowane, co wielce ujemnie wpływało na ich cenę. O ile nie nastąpią mrozy właściciele jaj chłodzonych i konserwowanych poszą dotkliwe straty.

Niemcy. Wedle polsko-niemieckiej umowy kompensacyjnej został Polsce przyznany kontyngent na wywóz jaj do Rzeszy Niemieckiej w ilości 20.000/1 skrzyń w czasie od 15 października 1934 r. do 15 października 1935 r. Z tej ilości na poczet kontyngentu październikowego zdołaliśmy wywieźć do Niemiec zaledwie około 400/1 skrzyń jaj.

Włochy. Jak było do przewidzenia Włochy wprowadzając z dniem 1 września 193 r. przymus powlekania lakierem napisów, wskazujących na jajach i ch kraj pochodzenia, zapoczątkowały tem zarządzeniem pierwszy etap utrudnień dla importu jaj.

Obecnie dowiadujemy się, iż Włochy wydały zarządzenie w kierunku ograniczeń dewizowych, które mają na celu umożliwienie zmniejszenia importu.

W szczególności odnośnie do importu jaj przydział dewiz nastąpi tylko dla tych ilości jaj, na które rząd włoski udzieli swoim importerom poprzednio pozwolenie przywozu.

To nad wyraz uciążliwe dla eksportu jaj zarządzenie włoskie, które nieuniknionem w konsekwencji zredukowaniem ilości naszego wywozu oddaje polskich eksporterów w całkowitą zależność od importerów włoskich, czyni aktualnem podjęcie przez Polskę zarządzeń odwetowych.

Notowania cen za jaja z Polski na rynkach zagranicznych loco wagon lub skład importera.

Kraj		W czasie od 1 do 15 grudnia 1934 r.	W analogicznym okresie czasu r. 1933
Anglja	za 120 jaj	61/62 kg 11/— 59/60 „ 10/6 57/58 „ 10/3 55/56 „ 10/— 53/54 „ — 51/52 „ 7/9 47/48 „ 7/6 Chłodniaki: 53/54 kg 7/9 51/52 „ 7/6	53/54 kg 8/3 do 8/6 51/52 kg 8/— do 8/6 49/50 kg „M„ 6/3 do 6/6 Chłodniaki: 51/54 kg 7/3 do 8/— 48/51 kg 7/— 6/— do 6/3
Austrja	za 1 jajo	53/54 kg 15 do 14 gr. austr. 51/52 „ 13 „ 12 „ „ Chłodniaki: 11—12 gr. austr. Wapniaki: 10—$10^1/_2$ gr. austr.	53/54 kg } 51/52 kg } mieszane 15—$15^1/_2$ gr. austr. Chłodniaki: $11^3/_4$ — $12^1/_4$ gr. austr. Wapniaki $11^1/_2$ — 12 gr. austr.
Czechosłowacja	za 60 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Francja	za 1000 jaj	53/54 kg 540—600 fr. Wapniaki: 300 — 520 fr.	Nie notowano
Hiszpanja	za 100 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Niemcy	za 1 jajo	Nie notowano	Nie notowana
Szwajcarja	za 100 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Włochy	za 100 jaj	Nie notowano	Nie notowano

J. V.

Rynki rybne.

W przeciwieństwie do lat ubiegłych ceny karpia w m-cu grudniu nie uległy zwyżce, utrzymała się jedynie powolna tendencja zwyżkowa, trwająca już od połowy października, a która wyraża się w cenach poszczególnych tygodni w granicach od 5 — 10 gr.

W okresie świąt Bożego Narodzenia dowóz karpi na rynek warszawski wyniósł zgodnie z przewidywaniami 230.000 kg. Uzyskanie lepszych cen za karpie w okresie świątecznym uniemożliwione zostało faktem zarzucenia rynku warszawskiego sandaczem sowieckim. Dowóz sandaczy w tygodniu świątecznym osiągnął nienotowaną dotychczas cyfrę 180.000 kg., dowóz sandaczy do Łodzi wyniósł 90.000 kg.

Dla dokładniejszego zorjentowania producentów w cenach w okresie świąt Bożego Narodzenia podajemy następujące szczegóły.

W okresie od 16 — 21.XII (t. j. do piątku włącznie) karpia notowano w hurcie po zł. 1,55 — 1,65, w detalu zł. 1,80 — 2,00; w dniach 22 — 24.XII cena hurtowa karpia wynosiła zł. 1,55 — 1,60, cena detaliczna zł. 1,80—2,00. zaznaczyć przytem należy, że w okresie przedświątecznym większość ryby sprzedana została w sklepach detalicznych w śródmieściu po cenie zł. 2.00, w halach Mirowskich cena detaliczna wahała się w granicach zł. 1,80 — 1,90.

W tygodniu poświątecznym t. j. w dn. 27 — 29 XII. sytuacja na rynku nie uległa zmianie, hurt karpia wynosił zł. 1,55 — 1,65, detal zaś zł. 1,80 — 2,00.

W tygodniu świątecznym ukazał się na rynku warszawskim karp jugosłowiański w ilości 7.000 kg. Ilość ta nie została do chwili obecnej w całości sprzedana, ze względu na wysoką cenę żądaną przez importerów, fakt jednak zjawienia się na rynku karpia jugosłowiańskiego wywołał wśród kupujących dezorjentację, tem większą, że odróżnienie karpia zagranicznego od krajowego jest dla przeciętnego nabywcy rzeczą niemożliwą i w wielu wypadkach karp krajowy sprzedawany był w sklepach jako karp t. zw. węgierski.

Obroty handlu zagranicznego rybami w m-cu listopadzie 1934 r. wynosiły w przywozie 61.274 q., wartości zł. 2.089.000, w wywozie 425 q., wartości zł. 83.000. W porównaniu do listopada 1933 r. przywóz zwiększył się o 4.764 q, przyczem wartość przywozu wzrosła tylko o zł. 162.000, rozmiary wywozu skurczyły się o 1596 q., wartości zł. 157.000. W porównaniu do października 1934 r. przywóz wzrósł o 15.481 q., głównie na skutek zwiększonego silnie przywozu śledzi solonych jarmudzkich.

W poszczególnych pozycjach przywozu zaszły większe zmiany. Przywozu karpi podobnie jak w listopadzie 1933 r. nie notowano, gdyż sprowadzanie karpi z Węgier kalkuluje się importerom dopiero przy cenie hurtowej około zł. 1,90 — 2,00. Przywóz sandaczy wyniósł 1.041 q. wartości zł. 131.000, a zatem o 741 q. — wartości zł. 101.000 więcej, niż w listopadzie 1933 r., w porównaniu do miesiąca poprzedniego przywóz sandaczy wzrósł o 520 q., wartości zł. 81.000. Przywóz leszczy wyniósł 23 q., wartości zł. 2.000. Przywóz ryb słodkowodnych osobno niewymieniowych wyniósł 220 q., wartości zł. 6.000 (z Danji). Śledzi mrożonych przywieziono 5.680 q., wartości zł. 143.000, w tem 95% z Anglji, w listopadzie 1933 r. przywóz śledzi mrożonych wyniósł tylko 2.959 q., wartości zł. 102.000. Śledzi solonych przywieziono 54.298 q., wartości zł. 1.803.000, w tem 80% z Anglji. W porównaniu z listopadem r. 1933 przywóz śledzi solonych wzrósł o 1.707 q., wartość jednak przywozu zmalała o 105.000 zł.

W wywozie najpoważniejsze pozycje stanowiły: raki — 161 q., wartości zł. 28.000, ryby słodkowodne osobno niewymienione 130 q., wartości zł. 4.000, śledzie 75 q., wartości zł. 4.000 oraz łosoś 73 q., wartości zł. 46.000.

Ceny hurtowe karpia w zł. za 1 kg.

Rynek	30.XI	7.XII	14.XII	21.XII	28.XII
Warszawa	1.45-1.55	1.50-1.60	1.55-1.65	1.55-1.65	1.55-1.65

Uwaga: Ceny w/g Komisji Cennikowej przy Zrzeszeniu Gospodarstw Staw. Rz. P.

Ceny detaliczne ryb w zł. za 1 kg.

Rynek	Data	Karp żywy		Karaś żywy		Lin żywy		Szczupak żywy		Sandacz jezior.		Leszcz		Okoń		Drobnica		Węgorz	
Bydgoszcz	26.X	2.3	—	1.7	—	2,2	—	2.2	—	—	—	1.8	—	1.5	—	—	—	2.6	—
"	2.XI	2.2	—	1.7	—	2.2	—	2	—	—	—	1.6	—	1.3	—	—	—	—	—
"	9.XI	2.2	—	1.7	—	2.2	—	2	—	—	—	1.6	—	1.3	—	—	—	—	—
"	16.XI	2.2	—	1.7	—	2.2	—	2	—	—	—	1.6	—	1.3	—	—	—	—	—
"	23.XI	2.2	—	1.7	—	2.2	—	2	—	—	—	1.6	—	1.3	—	—	—	—	—
"	30.XI	2	2.4	1	2.4	2	2.4	1.6	2,4	4	5	1.2	2	1	1.6	—	—	—	—
"	7.XII	2	2.4	1	2.4	2	2.4	1.6	2.4	4	5	1.2	2	1	1.6	—	—	—	—
"	14.XII	2	2.4	1.6	2.4	2	2.4	2	2.4	4	4.5	1	2	1	1.6	—	—	—	—
Lwów	30.X	1.8	2	—	—	1.5	1.8	2.5	3	—	—	1.8	2	—	—	1,2	1.5	—	—
Pińsk	23.XI	—	—	1.4	1.7	1.4	1.6	1.1	1.6	—	—	—	—	0,6	0.9	0.4	0.65	—	—
"	30.XI	—	—	1.45	1.7	1.5	1.6	1.3	2	—	—	—	—	0.6	0,9	0,4	0.6	—	—
"	7.XII	—	—	1.4	1.7	1.45	1.55	1.4	2	—	—	—	—	0.5	0,8	0.4	0.6	—	—
Poznań	2.XI	1.8	2.4	—	—	2	2.4	1.4	1.6	—	—	0.8	1.2	0.6	1	—	—	—	—
"	9.XI	1.8	2.4	—	—	2	2.4	1.4	1.6	—	—	0.8	1.2	0.6	1	—	—	—	—
"	16.XI	2	—	—	—	1.6	2.4	1.8	2.4	—	—	1.4	1.6	1	1.4	—	—	—	—
"	23.XI	2	—	—	—	1.6	2.4	1.8	2.4	—	—	1.4	1.6	1	1.4	—	—	—	—
Toruń	23.XI	1,8	2	1	1.5	1.8	2	1.8	2	2.5	3	1.2	1.6	0.8	1	0.4	0.6	—	—
"	7.XII	2	2.2	1.8	2.2	1.5	2	2	2.4	3	3.5	1.7	2	0.5	1	0.4	0.5	—	—
Warszawa	30.XI	1.7	1,9	2	2.6	1.8	2.2	2.6	2,8	—	—	2.4		1.5	1.6	—	—	4.5	5
"	7.XII	1.8	2	2.4	2.6	1.8	2	3	3.25	—	—	2.4	2.5	1.4	1.6	—	—	—	—
"	14.XII	1.8	2	2.4	2.6	2	2.2	2.8	3	—	—	2.3	2.4	1.8	2	—	—	—	—
"	21.XII	1.7	1,9	2.5	2.8	2.1	2.25	2.8	3.2	—	—	2.2	2.4	1.8	2	1.4	1.5	5.5	6
"	28.XII	1.8	2	2.2	3	2	2.4	3	3.5	—	—	2	2.5	1.5	1,8	t.2	1.5	—	—

KRONIKA KRAJOWA.

W sprawie przyjmowania 4½%-owych listów zastawnych Państw. Banku Rolnego.

Na podstawie art. 1 ust. 1 lit. c) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych (D. U. R. P. Nr. 29, poz. 291) ukazało się dn. 7 grudnia 1934r. (D. U. R. P. Nr. 109, poz. 965) rozporządzenie Ministra Skarbu, które postanawia, że złote 4½% listy P. B. Rolnego, emitowane na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Ref. Rol. z dn. 30 lipca 1932 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu o emisji złotych 4½% listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego (D. U. R. P. Nr. 75, poz. 677), będą przyjmowane przez Skarb Państwa według wartości nominalnej od wszystkich ich posiadaczy, na spłatę wszystkich zaległych podatków państwowych bezpośrednich oraz podatków spadkowego i od darowizn, których termin płatności upłynął przed dniem 1 stycznia 1933 r. wraz z przypadającemi od tych podatków karami za zwłokę lub odsetkami za odroczenie tudzież dodatkami państwowemi.

Przytem, jeśli podatek spadkowy lub od darowizn został rozłożony na raty, to w sposób powyższy może być uiszczona tylko zaległość z tytułu tych rat, których termin płatności upłynął przed dniem 1 stycznia 1932 r. wraz z przypadającemi od tych rat karami za zwłokę lub odroczenie.

Osoby, które wykazały, że one lub ich spadkobiercy otrzymali 4½% listy zastawne Państwowego Banku Rolnego tytułem wynagrodzenia za grunty sprzedane z parcelacji od nabywców, którym zostały udzielone pożyczki w tych listach mogą spłacać temi listami po kursie nominalnym wszelkie należności z tytułu państwowych podatków bezpośrednich wraz z przypadającemi od nich karami i odsetkami do wysokości połowy tych należności przy jednoczesnej spłacie przynajmniej długiej połowy tych należności w gotówce. Podatki: spadkowy i od darowizn można spłacać temi listami w całości i bez względu na terminy płatności poszczególnych rat.

Jednocześnie rozporządzenie zastrzega, że listy zastawne przyjmowane będą na pokrycia należności wyżej wymienionych tylko w sumie podzielnej przez 100 bez reszty. Reszta podatku, pozostająca po podzieleniu całej naelżności przez 100, winna być uiszczona równocześnie gotówką. Pozatem gotówką powinny być uregulowane również koszty egzekucyjne, dodatki do podatków państwowych na rzecz związków samorządowych tudzież przypadające od tych dodatków kary za zwłokę lub odsetki.

Pomoc dla instytucji kredytowych, zawierających układy z dłużnikami w zakresie wierzytelności rolniczych.

W Nr. 109 D. U. R. P. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 11 grudnia 1934 r. w sprawie zasad udzielania pomocy Skarbu Państwa instytucjom kredytowym, które przyznały ulgi dłużnikom w zakresie wierzytelności rolniczych. Rozporządzenie to, określając na wstępie, co należy rozumieć pod pojęciem wierzytelności rolniczej wymienia, że z pomocy tej będą mogły korzystać spółdzielnie kredytowe, kasy oszczędności gminne i kasy pożyczkowo-oszczędnościowe. Lista tych instytucyj zostanie ustalona na wniosek Banku Akceptacyjnego. Najważniejsze postanowienia tego rozporządzenia są następujące. Pomoc Skarbu Państwa będzie udzielana tym instytucjom tylko za pośrednictwem banków państwowych. Dobrodziejstwem tej pomocy mogą być również objęte instytucje kredytowe, znajdujące się w likwidacji, objęte postępowaniem zapobiegającem upadłość lub postępowaniem układowem. Pomoc Skarbu udzielana będzie instytucjom wierzycielskim w miarę zawierania przez nie układów konwersyjnych z dłużnikami, przyczem zobowiązane są one zawrzeć układy konwersyjne ze wszystkimi dłużnikami — posiadaczami gospodarstw wiejskich, którzy posiadają warunki do zawarcia układów konwersyjnych przewidziane w rozporządzeniu. Układy te powinny być zawarte do dnia 31. XII 1935 r. W ciągu stycznia i lutego instytucje wierzycielskie będą obowiązane przedstawić Bankowi Akceptacyjnemu szczegółowe wykazy dłużników, z którymi układy nie zostały zawarte, podając powody niezawarcia układów.

W miarę zawierania przez instytucje wierzycielskie układów konwersyjnych z dłużnikami, Bank Akceptacyjny będzie zawierał umowy z instytucjami wierzycielskiemi, dotyczące pomocy Skarbu Państwa. Umowy te będą przewidywać rygory na wypadek uchylania się instytucyj wierzycielskich od zastosowania przepisów ustawy z dn. 24 III 193 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych.

Układy konwersyjne, na podstawie których ma być udzielona pomoc Skarbu Państwa nie mogą obejmować:

1) wierzytelności miesięcznych,

2) nowych wierzytelności, powstałych po dniu 1 lipca 1932 r. przyczem wystawiania obligów po 1 lipca 1932 r. celem wymiany części lub całości obligów dawniej wystawionych lub pokrycia dawniej zaciągniętych zobowiązań nie powoduje powstania nowej wierzytelności. Do wierzytelności tych instytucje kredytowe mogą doliczać odsetki i koszty do dnia wejścia w życie układu.

Minister Skarbu ustalać będzie wysokość pomocy Skarbu Państwa dla instytucyj wierzycielskich z tytułu obniżenia dłużnikom odsetek przy zawieraniu układów konwersyjnych. Z tytułu tej pomocy instytucja wierzycielska otrzymywać będą w ciągu dwuch pierwszych lat obowiązywania układów konwersyjnych, zawartych z grupami gospodarstw wiejskich, oznaczonemi w tem rozporządzeniu jako grupy A i B:

1) 3% w stosunku rocznym, jeśli wszystkie wierzytelności rolnicze stanowią conajmniej 50% ogólnej sumy udzielonych przez tę instytucję kredytów,
2) 2½%, jeśli wierzytelności rolnicze stanowią 33 — 50%,
3) 2% jeśli wierzytelności rolnicze stanowią od 10 — 33%,
4) 1% jeśli wierzytelności rolnicze stanowią mniej niż 10%.

Spółdzielniom kredytom, komunalnym kasom oszczędności i gminnym kasom pożyczkowo - oszczędnościowym może być przyznane na podstawie decyzji Ministra Skarbu pomoc dodatkowa, nie przekraczające ¾% w stosunku rocznym. Instytucjom, zawierajęscym układy za pośrednictwem Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, pomoc ta może być podwyższona do 1¼%, przyczem wysokość dodatkowej pomocy określać będzie Minister Skarbu na okres półroczny.

Pomoc Skarbu ztytułu strat na kapitale udzielane będzie w wysokości 50% sumy strat, poniesionych przez te instytucje na kapitale wierzytelności, objętych układami konwersyjnemi.

Obniżka ceny cukru.

W Nr. 210 Dz. Ustaw R. P. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31 XII 193 r., wydane w porozumieniu z zainteresowanemi Ministrami, w sprawie uregulowania wewnętrznej ceny cukru.

Wymienione rozporządzenie ustala najwyższą cenę cukru pobieraną przez cukrownie za cukier sprzedawany na rynku wewnętrznym na 75.50 zł. za q. białego kryształu, loco wagon stacja odbiorcza wraz z opakowaniem i opłatą na rzecz Funduszu Pracy. Podatku spożywczego i dodatku do tego podatku nie wlicza się do tak ustalonej ceny.

Omawiane rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1935 r. równocześnie traci moc obowiązującą rozp. Ministra Skarbu z dn. 30 VIII 1934 w sprawie uregulowania ceny cukru (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 723).

Podwyższenie akcyzy od cukru.

Z dniem 31 XII 193 r. weszła w życie ustawa z dn. 20 XII 1934 r. w sprawie dodatków do podatku spożywczego od cukru. Ustawa ta upoważnia M-stra Skarbu do pobierania dodatku w wysokości 5 zł od 100 kg. cukru wszystkich gatunków do podatku spożywczego ustanowionego rozporządzeniem Prezydenta Rztej z 13 IX 1927 r. o opodatkowaniu cukru. (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 700). Nadto Minister Skarbu jest uprawniony do wprowadzenia osobnego dodatku do podatku spożywczego od cukru w głowach, kostkach i kawałkach, w wysokości 3.50 zł od 100 kg.

Omawiana zwyżka akcyzy od cukru nie wpłynie zwyżkowo na cenę detaliczną krzyształu, gdyż mieści się całkowicie w dokonanej ostatnio obniżce hurtowej ceny cukru.

Okresowe zniżki celne na przywóz jabłek.

Na podstawie art. 23 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 października 1933 r. o prawie celnem (D. U. R. P. Nr. 84, poz. 610) ukazało się dn. 10 grudnia 1934 r. rozporządzenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych, na mocy którego wprowadza się w okresie od 16 listopada do 15 grudnia 1934 i od 15 grudnia do 15 marca 1935 r. ulgowe cła na przywóz jabłek świeżych przywożonych luzem i we wszelkich opakowaniach od 15 do do 80 kg.

Traktat handlowy i nawigacyjny z Hiszpanją.

Dnia 1 grudnia 1934 roku została podpisana umowa handlowa i nawigacyjna z Hiszpanją. Poprzednia umowa z 1930 roku wygasła dnia 27 września 1934 roku. Nowa konwencja przewiduje dla Hiszpanji specjalne zniżki celne dla przywozu cebuli, pomidorów, winogron, pomarańcz i mandarynek prowadzanych przez porty polskiego obszaru celnego. Ponadto Hiszpanja uzyskała zniżki celne dla brzoskwiń, oliwek, soku pomarańczowego oraz win. Hiszpanja uzyskała klauzule największego uprzywilejowania dla 30 pozycyj polskiej taryfy celnej, dla pozostałych pozycyj polskiej taryfy celnej obowiązywać będzie wobec Hiszpanji druga kolumna stawek celnych. Polska uzyskała od Hiszpanji dla swych towarów drugą kolumnę hiszpańskiej taryfy celnej, która z małemi wyątkami jest minimalną obecnie obowiązującą taryfą. Wobec przewidywanych zmian w hiszpańskiej polityce Polska uzyskała zafiksowanie 540 pozycyj. Towary polskie przy imporcie do Hiszpanji będą korzystać z klauzuli największego uprzywilejowania.

Układ kontyngentowy z Rumunją.

Dnia 14 grudnia r. 1934 został podpisany układ kontyngentowy z Rumunją. Wymiana z Rumunją odbywa się na podstawie traktatu handlowego z roku 1930 oraz układów kontyngentowych. Układ z dnia 14 grudnia ub. r. nie różni się pod względem wzajemnie udzielonych sobie przez układające się strony kontyngentów od dotych-

czasowych Ponieważ w ostatnich miesiącach powstawały utrudnienia w przydziale dewiz przez Rumunję, więc nowy układ zawiera wyraźne postanowienia, że przydział dewiz na część naszego eksportu ma być uważany za niewątpliwy. Reszta naszego wywozu będzie zabezpieczona pod względem płatności przez powierzenie przeprowadzenia wymiany z Rumunją Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego. Rumunja zobowiązała się do stopniowego spłacania zamrożonych zaległości za nasz dotychczasowy eksport. Znane programowe zamierzenie rządu Rumuńskiego wymiany towarowej w stosunku 60 : 100 na korzyść zagranicznego wywozu rumuńskiego we wzajemnych stosunkach między obu państwami nie będzie realizowane, ponieważ Polska, podobnie jak i Rumunja, jako kraj dłużniczy nie może się zgodzić na planową zgóry pasywność salda swego bilansu handlowego.

Przywóz artykułów rolniczych do w. m. Gdańska.

Celem urzeczywistnienia umowy Polsko-Gdańskiej z dnia 6 września 1934 roku w sprawie przywozu z Polski do Gdańska produktów rolniczych, ogrodniczych oraz produktów rybnych — Senat W. M. Gdańska wydał w dniu 11 grudnia r. 1934 specjalne rozporządzenie. Rozporządzenie to anuluje analogiczne rozporządzenie Senatu Gdańskiego z dnia 20 września 1934 roku. Według nowego rozporządzenia niżej podane produkty przeznaczone dla użytku na terenie w. m. Gdańska wolno sprowadzać z Polski jedynie na podstawie specjalnych pozwoleń. Pozwolenia są przewidziane dla następujących produktów mlecznych: mleka, śmietany, maślanki, mleka chudego, mleka skondensowanego, proszku mlecznego, masła i sera; dla zwierząt: koni, bydła, baranów, trzody, i drobiu; dla mięsa oraz wyrobów mięsnych; dla ryb oraz produktów rybnych; ponadto dla ziemniaków, chleba, bułek, mąki, jaj i paszy. Pozwoleń na przywóz koni, bydła oraz innych zwierząt żywych udziela „Bauernkammer" (Izba Rolnicza w Gdańsku), dla wszystkich innych wymienionych powyżej artykułów pozwoleń przywozowych udzielają pełnomocni inspektorowie rynkowi „Versongungsverband'u" (Związek Zaopatrzenia).

Realizacja umowy zbożowej.

Omówiona w Nr. 20 Rolnika Ekonomisty z r. 1934 umowa zbożowa pomiędzy Polską, Niemcami i Z. S. S. R. parafowana w dniu 26 września roku 1934 w jednym ze swoich artykułów przewiduje, iż przedstawiciele biur sprzedaży przynajmniej trzykrotnie w ciągu roku będą odbywać konferencję w sprawie ustalenia wytycznych wspólnej polityki eksportowej. W połowie grudnia roku ubiegłego odbyło się w Moskwie spotkanie przedstawicieli biur sprzedaży, a mianowicie: Polskiego Biura Eksportowego Zboża w Gdańsku, Reichstelle für Getreide w Berlinie, i Instytucji sowieckiej pod nazwą „Eksportchleb" w Hanmurgu. Konferencja omówiła zagadnienia techniczne związane z wejściem w życie umowy zbożowej oraz ustaliła po rozpatrzeniu sytuacji międzynarodowej plan eksportu zbóż. Ustalono również iż z dniem 1 stycznia 1935 roku rozpoczyna się współpraca wspomnianych instytucyj w zakresie uregulowania eksportu zbóż.

W ciągu pierwszych czterech miesięcy wszelkie sprawy związane ze współpracą wymienionych instytucyj, będą się koncentrowały w Berlinie, w ciągu następnych czterech miesięcy w Polskiem Biurze Eksportu Zboża w Gdańsku, w następnych jeszcze czterech miesiącach w biurze firmy „Eksportchleb" w Hamburgu.

Przegląd Ustaw i Rozporządzeń.

O zniżce celnej na śledzie, rozp. Min. Skarbu z dn. 2. 11. 1934 wydane w porozumieniu z Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol. (Dz. U. R. P. Nr. 100 poz. 909, Nr. 109 poz. 966 oraz Nr. 110 poz. 984).

W sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsołtysa na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego rozp. Min. Spraw Wewn. z dn. 3. 11. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 101. poz. 916).

W sprawie regulaminu wyborczego do wydziałów powiatowych, rozp. Min. Spraw Wewn. z dn. 3. 11. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 101 poz. 918).

O wprowadzeniu czasu ochronnego dla niektórych zwierząt łownych, rozp. Min. Roln. i Ref. Rol. z dn. 12. 11. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 104 poz. 930).

W sprawie zmiany organizacji Izby Skarbowej I we Lwowie oraz Izby Skarbowej II we Lwowie, rozp. Min. Skarbu z dn. 14. 11. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 104 poz. 931).

W sprawie zmian w organizacji urzędów skarbowych w okręgu administracyjnym Izby Skarbowej w Łodzi rozp. Min. Skarbu z dn. 22. 11. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 105 poz. 938).

O czasowem zmniejszeniu liczby dni pracy, uważanych za tydzień podlegania obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, w odniesieniu do niektórych kategoryj robotników sezonowych, rozp. Min. Opieki Społecznej z dn. 13. 11. 1934 r. (Dz. U. R. P. Cr. 106 poz. 945). *O dietach dziennych dla członków Komisyj Rewizyjnych* powołanych, w myśl ustawy z dnia 1. 8. 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi, rozp. Min. Opieki Społecznej w porozumieniu z Min. Skarbu i Sprawiedliwości z dn. 28. 11. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106 poz. 946).

W sprawie oznaczania papierów wartościowych i ich kursów przy spłacie długów rolniczych rozp. Min. Skarbu wydane w porozumieniu z Min. Roln. i Ref. Rol. z dn. 27. 11. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106 poz. 948).

O zmianie rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 12. 10. 1934 r. w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów, rozp. Rady Ministrów z dn. 6. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 107 poz. 951).

W sprawie opłat stemplowych wiążących się z przejściem własności nieruchomej w toku postępowania egzekucyjnego, rozp. Min. Skarbu z dn. 29. 11. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 107 poz. 952).

O zniżkach celnych na jabłka świeże, rozp. Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol. z dn. 10. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 107 poz. 953).

W sprawie zmian w rozporządzeniu z dn. 9. 3. 1931 r. o bezpieczeństwie i higjenie pracy w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstwach z niemi związanych które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, (Rozp. Min. Opieki Społecznej oraz Roln. i Ref. Rol. z dn. 6. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 109 poz. 963).

O zasadach udzielania pomocy instytucjom zawierających układy z dłużnikami w zakresie wierzytelności rolniczych, rozp. Min. Skarbu z dn. 11. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 109 poz. 967).

W sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24. 10. 1934 r. o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucyj w bankach państwowych, rozp. Min. Skarbu z dn. 12. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 109 poz. 968).

W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dn. 24. 3. 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych, obwieszczenie Min. Skarbu z dn. 1. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 109 poz. 973):

W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dn. 28. 3. 1933 r. o urzędach rozjemczych do spraw majątkowych posiadczy gospodarstw wiejskich, obwieszczenie Min. Roln. i Ref. Rol. z dn. 6. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 109 poz. 974).

W sprawie dodatków do podatku spożywczego od cukru, ustawa z dn. 20. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110 poz. 975).

W sprawie uregulowania ceny cukru, rozp. Min. Skarbu wydane w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol. z dn. 31. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110 poz. 986).

W sprawie poboru dodatków do podatku spożywczego od cukru, rozp. Min. Skarbu z dn. 31. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110 poz. 985).

W sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 5. 2. 1931 r. o badaniu mięsa wprowadzanego (przywożonego) z zagranicy, rozp. Min. Roln. i Ref. Rol. wydane w porozumieniu z Min. Min. Spraw Wewn., Skarbu, Komunikacji, Opieki Społecznej oraz Poczt i Telegrafów z dn. 17. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110 poz. 988).

KRONIKA ZAGRANICZNA.

FRANCJA

Odciążenie rynku zbożowego

Zapotrzebowanie wewnętrznego spożycia francuskiego na pszenicę szacowane jest na około 88 milj. kwintali rocznie. Skutkiem nadmiernej produkcji pszenicy we Francji, począwszy już od roku 1932 wytworzyły się poważne zapasy, które wynoszą ok. 24 milj. q. Zapasy te jeszcze wzrosną o ok. 4 milj. q — przywiezione z Afryki Północnej. Wobec tego nadwyżka wynosić będzie ok. 28 milj. q i stanowić będzie tem poważniejsze niebezpieczeństwo, że produkcja krajowa rok rocznie wzrasta, grożąc poważnemi zaburzeniami na rynku zbożowym. Produkcja francuska w r 1931 wynosiła — 71,9 milj. q, w 1932 — 90,8 milj. q, w 1933 — 92,1 milj. q, w 1934 — 93 milj. q.

Tę niewielką coroczną nadprodukcję Francja z łatwością usunie, znosząc kosztowną interwencję państwa i wprowadzając wolną grę podaży i popytu. Jednakże zbyt gwałtowne przejście do wolnego handlu mogłoby spowodować zbytni spadek cen zboża, wobec tego rząd projektuje wydanie ustawy, która zabrania powiększania obszarów zasiewu w stosunku do trzech lat ostatnich oraz przyznaje władzom prawo ograniczenia obrotu zbożem celem zapobieżenia nadprodukcji. Ponadto projektowana ustawa przyznaje rządowi prawo zorganizowania skażania zboża, wywozu zagranicę i zakupu na zapas. Projekty rządowe przewidują skażenie 4 milj. q, wyeksportowanie 5 milj. q. Ponieważ nadwyżka wynosi 28 milj. q, więc po zlikwidowaniu tych 15 milj. q, ilość ciążącą na rynku rząd francuski uważa za tak niewielką, że nie powinna stanowić niebezpieczeństwa. Należy nadmienić że wielcy eksporterzy zamorza zgodzili się ułatwić Francji zlikwidowanie nadwyżki pszenicznej i przydzielili jaj jednorazowy kontyngent eksportowy na rok 1935 w wysokości 3 milj. q, ponieważ Francja zdecydowała się wobec kosztów interwencji na rynku wewnętrznym zbożowym powrócić do roli Państwa importującego. Na realizację planu odciążenia rynku zbożowego rząd francuski przeznacza 1,5 miljarda franków.

NIEMCY

Dążenie do samowystarczalności tłuszczowej

Ostatnio zakupione przez Niemcy polskie żyto w ilości 150.000 tonn ma stanowić jedną z wielu partyj zboża przeznaczonego na paszę. Niemcy jak wiadomo idą w kierunku zapewnienia sobie zupełnej samowystarczalności w zakresie tłuszczów, wyzyskując zarówno w tym kierunku produkcję przemysłową dla wyrobu margaryny, jak i intensyfikując hodowlę. Analizując przywóz do Niemiec w kolejnych dwuch latach 1933 i 1934, stwierdzamy zasadnicze różnice w pozycjach importu, dotyczących zaopatrzenia krajów w tłuszcze, a mianowicie: widzimy wyraźny wzrost importu ziarna na paszę i roślin pastewnych, a ograniczenie importu nasion oleistych. Przywóz jęczmienia w ciągu 10 miesięcy r. 1934 wyniósł 376 tys. tonn wobec 36 tys. tonn w r. 1933, kukurydzy w analogicznym okresie r. 1934 wyniósł 296 tys. tonn wobec 212 tys. tonn w r. 1933, roślin strączkowych 38 tys. tonn wobec 7 tys. tonn, paszy zielonej i siana 41 tys. tonn wobec 20 tys. tonn. Równocześnie nastąpił spadek przywozu nasion oleistych w pierwszych 10 miesiącach r. 1934 wobec całego roku 1933, a mianowicie: rzepakui rzepiku z 23 tys. tonn na 16 tys. tonn, siemienia lnianego z 317 tys. tonn na 286 tys. tonn, soji z 1.042 tys. tonn na 749 tys. tonn, makuchów z 518 tys. tonn na 63 tys. tonn.

STATYSTYKA

Ceny ważniejszych produktów rolniczych w złotych za 100 kg. w Polsce

ROK I MIESIĄC	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki fabryczne ceny płacone producentom w/g G. U. S.	Koniczyna czerw.	Seradela	Wyka	Łubin żółty	Groch „Victoria"	Rzepak	Bydło rogate za 100 kg ż. wagi	Cielęta za 100 kg ż. wagi	Trzoda chlewna za 100 kg ż. wagi	Owce za 100 kg ż. wagi	Mleko za 100 litr.	Masło za 1 kg	Jaja za 1 kg
	Ceny w/g giełdy zbożowo-towarowej w Warszawie					Ceny nasion w/g cenników firm nasiennych						Ceny na targu w Poznaniu				w/g cenników komisji nabiał. w Warszawie		
1926/27 od 1/VIII do 30/VII	53,23	41,87	38,98	35,92	7,58							128,91	143,95	213,24	118,47	38,42	6,27	3,09
1927/28 „ „ „ „	53,76	43,77	44,75	41,49	7,14	262,91	23,83	36,25	22,61	76,81	68,24	143,89	157,20	202,86	130,02	38,75	6,29	3,33
1928/29 „ „ „ „	47,79	34,54	36,52	34,99	6,71	209,61	48,68	41,68	29,59	68,25	76,85	142,40	159,59	209,23	130,24	41,67	6,68	3,63
1929/30 „ „ „ „	40,69	21,97	26,72	21,50	3,72	142,43	23,93	30,72	26,99	46,19	72,63	122,30	160,91	222,77	127,92	34,79	6,70	3,01
1930/31 „ „ „ „	29,31	21,82	25,61	24,49	5,87	263,41	67,19	33,38	30,99	32,91	42,87	90,89	108,05	131,96	116,82	28,75	4,77	2,70
1931/32 „ „ „ „	26,98	25,09	24,59	23,70	3,70	199,88	24,34	22,67	18,96	27,52	31,27	58,55	68,10	109,18	64,90	22,63	3,77	1,79
1932/33 „ „ „ „	31,63	17,87	17,10	16,17	2,88	111,35	12,24	13,87	10,62	24,69	36,62	46,29	61,02	94,64	55,85	18,00	3,23	1,55
1933 sierpień	20,33	15,15	—	14,33	3,34	98,75	8,50	13,00	8,50	22,38	35,88	51,21	70,80	95,80	62,75	18,00	3,25	1,03
wrzesień	21,97	14,38	15,75	14,29	2,84	130,00	9,50	13,00	8,50	21,38	36,50	54,64	78,88	101,31	64,50	16,00	3,21	1,28
październik	20,95	14,50	15,75	14,96	2,74	145,50	11,10	14,20	8,50	24,40	36,50	54,90	65,30	95,85	67,03	18,00	3,55	1,38
listopad	20,89	14,50	15,45	13,78	2,88	182,50	13,00	15,00	8,50	25,38	36,50	52,60	59,63	86,06	61,88	18,00	3,39	1,61
grudzień	20,50	14,50	15,25	12,98	3,16	189,38	13,00	14,00	8,50	23,50	39,88	51,30	60,19	81,25	62,50	18,00	3,40	1,83
1934 styczeń	20,50	14,50	15,25	12,14	3,18	131,75	12,80	13,00	8,50	23,50	41,00	48,74	55,55	78,90	64,25	15,00	2,66	1,99
luty	20,55	14,50	15,38	11,32	3,29	135,63	10,50	13,00	8,50	23,50	41,00	50,89	56,81	75,49	62,00	15,00	3,26	1,27
marzec	21,09	14,50	15,75	11,82	3,33	140,00	9,13	13,00	8,50	23,50	41,00	50,22	62,38	73,13	61,25	15,00	3,60	1,05
kwiecień	19,81	14,50	15,75	12,13	3,19	126,00	8,90	12,80	9,50	23,50	41,00	50,08	54,31	66,81	55,84	17,00	3,06	0,89
maj	17,94	12,82	15,75	12,48	2,63	107,50	8,50	11,00	9,50	24,13	—	48,24	55,55	58,62	55,70	22,00	2,83	0,79
czerwiec	20,93	14,34	—	15,90	3,17	117,50	8,50	11,75	9,50	27,50		47,33	50,50	59,69	59,00	12,00	2,20	0,95
lipiec	19,00	13,93	19,20	15,03	2,89	173,75	10,00	17,00	10,63	33,25	36,00	46,49	49,75	65,10	54,74	13,00	2,30	0,88
średnia r. 1933/34	20,37	14,34	15,93	13,43	3,05	139,85	10,28	13,40	8,92	24,65	38,53	50,55	59,17	78,17	69,95	16,42	3,06	1,25
1934 sierpień	21,11	17,09	21,39	16,65	2,93	160,00	10,50	22,50	15,00	42,00	42,00	51,61	69,19	73,06	61,50	15,00	2,36	0,90
wrzesień	20,00	17,09	21,25	15,51	2,74	156,25	10,50	25,88	15,00	47,00	43,00	52,43	73,56	63,63	66,17	14,00	2,27	1,04
październik	19,80	16,63	21,69	16,52	2,28	133,00	10,50	26,70	13,80	47,40	43,00	49,31	68,02	58,05	63,73	14,00	2,62	1,25
listopad	18,75	13,93	20,25	14,95	2,18	123,12	10,50	22,37	12,00	47,00	39,00	44,74	51,63	55,44	53,21	16,00	2,82	1,40

Wskaźniki cen

ROK I MIESIĄC	przy podstawie r. 1928 = 100,0					przy podstawie r. 1928 = 100,0											
	Ceny hurtowe ogółem	Artykuły rolne	Artykuły przemysł.	Koszty utrzym. w Warszawie		Artykuły sprzedawane bezpośrednio przez rolników				Drewno surowe	Artykuły nabywane przez rolników			Surowce i półfabrykaty przemysłowe			
				Ogółem	Żywn.	Ogółem	Ziemiopłody	Zwierzęta rzeźne	Nabiał		Ogółem	Nawozy sztuczne	Wyroby gotowe dla prod. roln.	Ogółem	Uzależnione od zagranicy	Skartelizowane	Pozostałe
	wg. Głównego Urzęgu Statystycznego					wg. Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen											
1928	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1929	96,3	92,6	98,6	—	—	89,5	75,5	105,5	98,0	93,8	101,1	102,7	103,6	96,3	93,3	107,7	93,6
1930	85,5	77,7	89,8	—	—	67,6	50,0	86,9	79,4	71,9	98,6	100,0	107,0	86,1	68,6	108,9	81,0
1931	74,6	68,3	76,9	—	—	59,5	57,7	56,7	70,1	49,5	90,7	96,2	101,9	72,8	50,9	107,8	63,7
1932	65,5	58,9	67,5	—	—	48,9	49,9	43,8	55,0	38,3	81,4	85,6	89,7	63,9	41,6	104,5	52,5
1933	59,1	48,5	61,1	71,2	57,9	42,6	41,1	42,5	46,7	38,7	72,9	83,2	85,4	58,7	43,8	93,0	49,1
1934 styczeń	57,8	48,6	61,9	68,7	54,8	38,4	34,4	40,8	44,9	49,0	72,3	82,7	85,9	61,9	47,7	91,0	52,1
luty	57,6	48,2	61,8	68,9	55,3	38,8	34,7	40,8	45,8	47,7	72,7	83,2	85,7	61,8	46,7	91,0	51,7
marzec	57,3	48,2	61,3	68,3	54,6	38,9	35,1	40,6	45,8	46,2	72,5	83,4	85,1	61,3	46,3	91,1	51,2
kwiecień	56,8	47,4	60,9	68,5	55,0	37,4	34,5	37,3	45,1	46,1	72,0	83,1	81,3	60,9	45,0	90,9	50,7
maj	56,0	46,3	60,3	66,7	52,6	35,7	34,8	35,6	38,4	44,6	71,7	80,1	80,4	60,3	43,9	90,5	49,7
czerwiec	55,8	46,4	59,9	65,8	51,2	36,2	38,1	35,3	33,0	42,9	71,4	79,9	80,4	59,8	42,5	90,6	48,9
lipiec	55,9	47,5	59,0	65,9	51,5	37,9	38,6	36,9	38,1	42,4	70,6	73,9	80,0	59,0	41,7	89,6	48,0
sierpień	55,8	47,9	58,5	66,4	52,1	38,1	39,1	37,3	36,7	42,6	69,8	74,8	77,6	58,5	41,5	87,6	48,1
wrzesień	54,9	46,5	58,0	65,7	51,4	36,4	37,2	35,1	36,5	40,6	69,6	74,8	77,5	58,0	40,5	87,6	47,1
październik	54,4	45,5	57,9	65,6	51,4	36,1	35,6	34,8	39,8	42,3	68,9	75,2	77,6	57,9	40,6	87,6	47,0

Porównawcze zestawienie przewozów kolejowych ważniejszych artykułów rolniczych za wrzesień 1931, 1932, 1933 i 1934 roku według danych Centralnego Biura Statystycznego Ministerstwa Komunikacji.

ROK	N A D A N I E				P R Z Y J Ę C I E			
	w komunikacji wewnętrznej	do portów		zagranicę	z portów		z zagranicy	Tranzyt
		Gdyni	Gdańska		Gdyni	Gdańska		
	t o n n y				t o n n y			
Pszenica.								
1931	44.578	15	3.516	675	—	102	1.356	150
1932	35.302	—	1.966	853	—	65	2.957	—
1933	38.086	—	3.134	677	—	33	3.221	16
1934	27.383	—	1.114	89	—	6	—	135
Żyto.								
1931	36.292	1.748	1.154	12.158	—	34	548	698
1932	36.760	—	24.331	3.286	—	—	634	8
1933	41.513	1	14.257	11.705	—	11	1.459	30
1934	58.022	4.031	55.222	1.165	—	46	1	65
Owies.								
1931	6.096	—	172	162	—	22	—	—
1932	4.400	—	287	215	—	16	—	—
1933	4.591	—	164	214	—	60	—	31
1934	5.377	—	5.807	—	—	—	—	120
Jęczmień.								
1931	15.813	—	18.573	1.383	—	354	—	168
1932	13.297	—	9.669	1.335	—	1	16	137
1933	10.216	—	11.277	403	—	1	—	422
1934	11.107	15	46.304	62	—	131	1	167
Mąka zbożowa.								
1931	49.499	—	1.647	1.701	—	94	3	316
1932	50.977	46	1.925	150	—	6	3	179
1933	55.290	9	774	—	—	54	—	164
1934	40.568	31	1.914	30	15	1	—	526
Otręby.								
1931	17.218	15	1.259	2.619	—	68	61	2.960
1932	15.004	—	4.296	301	—	15	162	1.056
1933	19.954	—	947	105	—	5	—	2.738
1934	17.803	201	685	210	—	35	—	525
Ziemniaki świeże.								
1931	25.230	15	1.012	636	—	36	—	368
1932	25.802	—	1.545	167	—	15	15	125
1933	28.040	23	2.322	224	—	—	—	1.591
1934	29.140	32	916	136	—	—	—	2.120
Bydło rosłe.								
1931	9.046	—	118	128	—	—	4	990
1932	8.136	—	98	—	—	10	—	—
1933	7.615	—	39	6	—	—	10	31
1934	5.303	—	10	168	—	—	—	46
Trzoda chlewna.								
1931	10.260	—	318	1.909	—	—	41	832
1932	8.781	—	400	2.040	—	—	—	—
1933	6.035	—	110	973	1	—	37	431
1934	4.855	—	200	1.433	—	—	—	93
Drzewo nieobrobione.								
1931	44.079	137	1.978	4.927	—	51	—	2.196
1932	42.040	126	990	2.822	—	—	111	164
1933	31.819	57	2.545	4.808	—	—	—	385
1934	41.771	255	1.132	2.137	—	—	63	813
Drzewo obrobione.								
1931	69.875	996	26.046	16.231	—	118	999	26.261
1932	71.903	6.610	20.449	6.314	—	56	394	20.953
1933	79.734	17.675	47.348	7.498	—	43	1.028	25.570
1934	74.158	8.891	40.914	7.265	—	104	64	34.966